

De Wet dwangsom en beroep bij niet tijdig beslissen

Rien ne calme comme une décision prise

Een onderzoek naar de gevolgen voor de algemene beginselen van behoorlijk bestuur, in het bijzonder het zorgvuldigheidsbeginsel, het motiveringsbeginsel en het gelijkheidsbeginsel, die gemoeid zijn met de inwerkingtreding van de Wet dwangsom en beroep bij niet tijdig beslissen

Wilma van Bruchem

De Wet dwangsom en beroep bij niet tijdig beslissen

Een onderzoek naar de gevolgen voor de algemene beginselen van behoorlijk bestuur, in het bijzonder, het zorgvuldigheidsbeginsel, het motiveringsbeginsel en het gelijkheidsbeginsel, die gemoeid zijn met de inwerkingtreding van de Wet dwangsom en beroep bij niet tijdig beslissen.

Auteur	B.W. van Bruchem
Studentnummer	009961570
Opleiding	HBO rechten, Juridische Hogeschool Avans-Fontys
Afstudeerperiode	7 september 2009 – 5 januari 2010
Stageverlener	BelastingSamenwerkingRivierenland
Afstudeermentor	mr. M.M Franse
1 ^o afstudeerdocent	De heer R. Ritzen
2 ^o afstudeerdocent	Mevrouw M. de Groene
Verschijning	's-Hertogenbosch , 5 januari 2010

Voorwoord

Voor u ligt de scriptie die ik geschreven heb gedurende mijn afstudeerstage bij Belastingssamenwerkingrivierenland te Tiel.

Het onderzoeksrapport is geschreven ten behoeve van mijn afstudeerstage en ik rond hiermee mijn HBO Rechten opleiding bij de Juridische Hogeschool Avans-Fontys af.

Het doel was om de gevolgen voor de algemene beginselen van behoorlijk bestuur en BSR met de komst van de Wet dwangsom en beroep bij niet tijdig beslissen in kaart te brengen. Dit is mede gelukt door de steun die ik binnen BSR heb gekregen. Ik wil daarom Harrit Winia en Bjorn van Rumpt bedanken voor het aanbieden van een stageplaats binnen BSR. Daarnaast wil ik Martin Franse in het bijzonder bedanken voor zijn inzet om mij deze 14 weken van de straat te houden en mij te betrekken bij veel juridische kwesties en besprekingen. Tot slot mag ik Ron Ritzen niet vergeten, hij was mijn stagedocent vanuit school en voorzag mijn stukken van feedback in een mooie rode kleur.

Ik sluit mijn afstudeerperiode af met een prettig gevoel en wens u veel plezier bij het lezen van deze scriptie.

Wilma van Bruchem

Gameren, 5 januari 2010

Inhoudsopgave

Samenvatting	5
Afkortingen	6
1. Inleiding	7
1.1 Onderwerp	7
1.2 Aanleiding en doelstelling	7
1.3 Doelstelling:	8
1.4 Beoogde doelgroep	8
1.5 Centrale vraag	8
1.6 Methode van onderzoek	8
1.7 Leeswijzer	9
2. BelastingSamenwerkingRivierenland	10
3. Belastingen binnen BSR	12
3.1 Soorten belastingen	12
3.2 Inkomende stukken bij BSR	13
3.2.1 Verzoeken om informatie	13
3.2.2 Wob-verzoeken	14
3.2.3 Verzoek om kwijtschelding	14
3.2.4 Meldingen	15
3.2.5 Bezwaarschriften	15
3.2.5 Klachten	15
4. Wet dwangsom en beroep bij niet tijdig beslissen?	16
4.1 Situatie voor 1 oktober 2009	16
4.1.1 Bezwaar en beroep bij niet tijdig beslissen	16
4.1.2 Verzoek om voorlopige voorziening	19
4.1.3 Klacht	19
4.2 Situatie na 1 oktober 2009	19
4.2.1 Dwangsomregeling	19
4.2.2 Direct beroep bij niet tijdig beslissen:	22
4.2.3 Voorlopige voorziening	23
4.3 Wet dwangsom en beroep bij niet tijdig beslissen, wel of niet van toepassing?	23
5. Algemene beginselen van behoorlijk bestuur	27
5.1 Beginselen waarmee BSR te maken heeft	28
5.2 Het zorgvuldigheidsbeginsel	30
5.3 Het motiveringsbeginsel	32
5.4 Het gelijkheidsbeginsel	34
5.5 Sancties voor schending van de algemene beginselen van behoorlijk bestuur	38
6. Conclusie	40
7. Aanbevelingen	41
8. Evaluatie	43
8. Literatuurlijst	44
Bijlagen	46

Samenvatting

De Wet dwangsom en beroep bij niet tijdig beslissen (hierna: Wet dwangsom) is per 1 oktober 2009 in werking getreden en bepaalt dat bestuursorganen een dwangsom verbeuren indien zij de wettelijke beslistermijn overschrijden, zonder dat hieraan een rechtelijke uitspraak ten grondslag ligt. De Wet dwangsom beoogt hiermee de burger beter te beschermen tegen de overheid, die wettelijke termijnen overschrijdt.

Stel dat een gemeente of BSR (te) snel of versneld uitspraak doet op een bezwaarschrift en daardoor een of meerdere van de drie beginselen van behoorlijk bestuur, te weten het zorgvuldigheidsbeginsel, het motiveringsbeginsel en het gelijkheidsbeginsel schendt, blijkt (uit jurisprudentie) dat de sancties voor een bestuursorganen beperkt zijn. Zo leidt slechte motivering of een beroep op onzorgvuldige voorbereiding niet tot vernietiging of terugwijzing naar het bestuursorgaan.

Het is nu nog moeilijk te bepalen of er in de toekomst sprake zal zijn van schending van de algemene beginselen van behoorlijk bestuur. Het risico bestaat dat hoe korter de beslistermijnen worden, hoe groter de kans op (te) snelle afhandelingen van bezwaarschriften, waardoor het risico van schending van de algemene beginselen van behoorlijk bestuur ook toeneemt. Ondanks dat verwacht mag worden dat bestuursorganen zich aan de wettelijke voorschriften en termijnen houden, blijft er het gevaar bestaan dat de algemene beginselen van behoorlijk bestuur worden geschonden. Geen enkel bestuursorgaan zit namelijk te wachten op een dwangsom wegens niet tijdig beslissen.

De enige sanctie die een rechter een bestuursorgaan oplegt indien zij voor de rechter moet verschijnen, is het vergoeden van de griffierechten, omdat de wijze waarop het bezwaarschrift is afgehandeld het beroep kan hebben uitgelokt. De hoogte van de griffierechten is beduidend lager dan de maximale dwangsom van € 1.260,00.

Het is mijn inziens niet wenselijk dat door de Wet dwangsom en beroep bij niet tijdig beslissen de algemene beginselen onder druk komen te staan. (De verwachting dat dit gaat gebeuren baseer ik op een vermoeden, want de wet is nog niet zo lang van kracht en er zijn dus geen harde cijfers.) Als deze onder druk worden gezet neemt de acceptatie bij de burgers ten aanzien van het bestuursorgaan af. Dit kan er toe leiden dat meer burgers in beroep gaan. Het gevolg is enkel dat de werkdruk bij de bestuursrechter toeneemt. Dit leidt tot een ongewenste verplaatsing van het probleem en dat acht ik niet maatschappelijk verantwoord. Niet alleen heeft de bestuursrechter het al druk genoeg heeft met de 'normale' zaken, maar het voegt feitelijk niets toe.

Afkortingen

A.b.b.b.	Algemene beginselen van behoorlijk bestuur
Awb	Algemene wet bestuursrecht
BNB	Beslissingen in belastingzaken/ Nederlandse belastingrechtspraak
BSR	Belastingsamenwerkingrivierenland
BW	Burgerlijk Wetboek
EVRM	Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens
IVBPR	Internationaal verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten
LJN	Landelijk jurisprudentie nummer
Wet dwangsom	Wet dwangsom en beroep bij niet tijdig beslissen
Wet Wob	Wet openbaarheid van bestuur
Wet WOZ	Wet waardering onroerende zaken

1. Inleiding

*"Rien ne calme comme une décision prise."*¹

Het bovengenoemde citaat weerspiegelt de praktijk indien een bestuursorgaan niet over gaat tot het tijdig nemen van een beslissing. Deze scriptie is gericht op de Wet dwangsom en beroep bij niet tijdig beslissen en de eventuele gevolgen voor de algemene beginselen van behoorlijk bestuur.

In dit hoofdstuk zal er onder andere kort worden ingegaan op het onderwerp, het probleem en de vraagstelling. Tot slot is er een leeswijzer opgenomen waarin de opbouw van het gehele onderzoeksrapport wordt verantwoord.

1.1 Onderwerp

Op 1 oktober 2009 is de Wet dwangsom en beroep bij niet tijdig beslissen in werking getreden. Deze wet dient als hulpmiddel voor burgers die geconfronteerd worden met bestuursorganen die niet tijdig beslissen. Volgens de wetgever beschikten burgers voor 1 oktober 2009 over beperkte rechtsmiddelen om trage besluitvorming tegen te gaan. Voorts wordt er een selectie van de algemene beginselen van behoorlijk bestuur in deze scriptie besproken. Deze selectie is gebaseerd op de praktijk van BSR. Met andere woorden, er wordt gekeken welke drie beginselen het meest worden aangevoerd in bezwaarschriften. Met deze selectie wordt gekeken naar de samenhang tussen de wet en de algemene beginselen van behoorlijk bestuur en hoe groot het risico is dat deze geschonden worden.

1.2 Aanleiding en doelstelling

Binnen Belastingssamenwerking Rivierenland (hierna BSR) is er bij de werkzaamheden vaak sprake van een spanningsveld tussen de kwaliteit, de kwantiteit en het kostenplaatje van de werkzaamheden. Dit komt doordat stukken die binnen komen snel moeten worden afgehandeld in verband met de wettelijke termijnen. Dit kan leiden tot schending van de algemene beginselen van behoorlijk bestuur. Tevens wordt de kwaliteit van de uitspraken op bezwaar veelal minder naarmate de tijdsdruk toeneemt. Voornoemd spanningsveld is er dus altijd al, maar lijkt versterkt door de komst van de Wet dwangsom en beroep bij niet tijdig beslissen, aangezien die wet kosten voor het bestuursorgaan met zich mee kan brengen. Het is de kunst om tegen een verantwoord kostenplaatje een kwalitatief zo goed mogelijk product te leveren en daarbij de kwantiteit niet uit het oog te verliezen. Door de inwerkingtreding van deze nieuwe wet moeten de werkzaamheden ook binnen de gestelde termijnen geschieden om dwangsommen te voorkomen.

Binnen BSR is er sprake van verschillende termijnen, omdat BSR een gecombineerd aanslagbiljet lokale belastingen, met daarop WOZ-beschikkingen en aanslagen gemeentelijke- en waterschapsbelastingen, verstuurt. Dit is uniek in Nederland. Alle aanslagen zijn in één oogopslag te zien en dat biedt duidelijkheid. De gecombineerde aanslagen die BSR verstuurt zijn hierdoor efficiënt en transparant. Zodra er echter bezwaren binnenkomen verdwijnt deze efficiëntie, omdat voor de diverse belastingsoorten verschillende beslistermijnen gelden en BSR ervoor moeten waken dat zij de termijnen niet overschrijdt. Zo geldt in de Waterschapswet een beslistermijn van 13 weken², terwijl de Wet WOZ en de Gemeentewet een beslistermijn hebben tot het einde van het jaar.

¹ Charles Maurice de Talleyrand, 1754-1838. Vertaling: niets kalmeert zó, als een genomen besluit.

² Per 1 januari 2010 zal deze termijn komen te vervallen en dient een bestuursorgaan binnen 6 weken te beslissen. Zie hiervoor hoofdstuk 4.3.

Tevens verhogen de proceskosten met ingang van 1 oktober 2009. Gelezen het voorgaande en de Wet dwangsom en beroep bij niet tijdig beslissen kan BSR op verschillende fronten geconfronteerd worden met (hoge) kosten.

1.3 Doelstelling:

Het doel van dit onderzoek is derhalve het volgende:

“De doelstelling is om op 5 januari 2010 een onderzoeksrapport op te leveren waarin een goed onderbouwd advies wordt gegeven over hoe BSR zo min mogelijk met de gevolgen van de Wet dwangsom en beroep bij niet tijdig beslissen te maken krijgt.”

1.4 Beoogde doelgroep

De doelgroep voor dit onderzoek zijn samenwerkingsverbanden, zoals BSR, maar ook gemeenten en waterschappen. Zij hebben immers het meest te maken met de Wet dwangsom en beroep bij niet tijdig beslissen en lopen daardoor een groter risico om op verschillende fronten met (hoge) kosten te worden geconfronteerd.

1.5 Centrale vraag

Het doel is om een onderzoeksrapport op te leveren waar een goed onderbouwd advies omtrent de Wet dwangsom en beroep bij niet tijdig beslissen is verwerkt, zodat een antwoord wordt gegeven op de centrale vraag. Deze luidt als volgt;

‘Welke gevolgen heeft de inwerkingtreding van de Wet dwangsom en beroep bij niet tijdig beslissen per 1 oktober 2009, voor de algemene beginselen van behoorlijk bestuur, in het bijzonder het gelijkheidsbeginsel, het zorgvuldigheidsbeginsel en het motiveringsbeginsel?’

Om tot een goed antwoord op bovengenoemde vraag te komen zijn er verschillende deelvragen geformuleerd. De deelvragen zijn als volgt:

1. Welke belastingen legt BSR op?
2. Welke stukken ontvangt BSR?
3. Wat beoogt de Wet dwangsom en beroep bij niet tijdig beslissen?
4. In welke gevallen is de Wet dwangsom en beroep bij niet tijdig beslissen van toepassing?
5. Met welke algemene beginselen van behoorlijk bestuur heeft BSR te maken?
6. Worden deze beginselen geschonden?
7. Wat is de sanctie voor het schenden van een algemeen beginsel van behoorlijk bestuur?

1.6 Methode van onderzoek

In dit onderzoek is sprake geweest van zowel field research als desk research. Dit komt doordat er enerzijds nieuwe en bestaande wetteksten en de daarbij behorende literatuur is bestudeerd en anderzijds omdat de praktijk van BSR onder de loep is genomen. Tevens is dit onderzoek erop gericht om betrouwbare informatie te verkrijgen over wat er in bepaalde situaties afspeelt zoals binnen BSR speelt.

Het onderzoek wordt hierdoor een kwalitatief onderzoek, aangezien er verschillende methoden zijn gebruikt om de gegevens te verzamelen.³

Het onderzoek is gedaan aan de hand van wet- en regelgeving, wetsgeschiedenis en dan meer in het bijzonder de memorie van toelichting, de circulaire opgesteld door het Ministerie

³ Baarda, De Goede en Teunissen, Basisboek Kwalitatief Onderzoek, Groningen: Stenfert Kroeze, 2e druk p.181

van Binnenlandse Zaken, publicaties van o.a. de Vereniging van Nederlandse Gemeenten, jurisprudentie, literatuur en bestuursrechtelijke (vak)bladen.

1.7 Leeswijzer

Dit rapport bestaat uit 7 hoofdstukken. In hoofdstuk één is er een inleiding, waarin het onderwerp, het probleem, de doelstelling en de methode van onderzoek wordt beschreven. In hoofdstuk twee is de organisatie BSR en haar taken beschreven.

In hoofdstuk drie wordt er ingegaan op de belastingsoorten die BSR oplegt en welke stukken zij ontvangt. In hoofdstuk vier wordt de Wet dwangsom en beroep bij niet tijdig beslissen inhoudelijk besproken. Hierbij wordt tevens een vergelijking gemaakt met de situatie voor en na 1 oktober 2009.

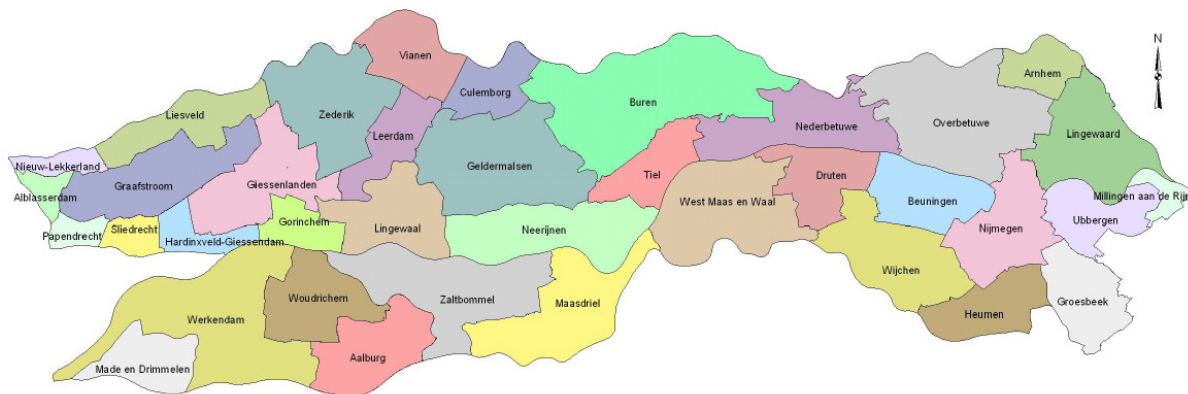
In hoofdstuk vijf worden de algemene beginselen van behoorlijk bestuur besproken en worden de beginselen toegelicht waar BSR het meest mee te maken heeft en welke dus de meeste kans hebben om geschonden te worden.

Hoofdstuk zes bevat de conclusie van dit onderzoek en vervolgens worden er in hoofdstuk zeven aanbevelingen gedaan aan BSR, de rechter en de wetgever.

2. BelastingSamenwerkingRivierenland

BSR is gebaseerd op een gemeenschappelijke regeling en is op 1 januari 2008 gestart. In deze gemeenschappelijke regeling is o.a. geregeld welke partijen er bij deze samenwerking betrokken zijn, de taken van het dagelijks en algemeen bestuur, informatie over de begroting, toetreding en uittreding en de duur van de regeling.

BSR is belast met de uitvoering van de taken van de Wet WOZ en met het opleggen en invorderen van belastingaanslagen voor de Gemeente Tiel, Geldermalsen, Culemborg, Lingewaal, Maasdriel, West Maas en Waal en Neerijnen. Tevens legt zij belastingaanslagen op voor de Afvalverwerking Rivierenland (AVRI) en het Waterschap Rivierenland (WSRL). Een overzicht van de betreffende belastingen is opgenomen in het volgende hoofdstuk.

BSR verstuurt WOZ-beschikkingen en legt belastingaanslagen op, maar dit is niet het enige wat tot haar takenpakket behoort.

Nadat een aanslagbiljet of een WOZ-beschikking is verstuurd kunnen belastingplichtigen hierop reageren. Een belastingplichtige kan bijvoorbeeld een verzoek tot kwijtschelding indienen. BSR stuurt dan een kwijtscheldingsformulier naar de betreffende belastingplichtige toe. Nadat de belastingplichtige het volledig ingevulde formulier met bewijsstukken heeft toegestuurd zal BSR hierover een besluit nemen.

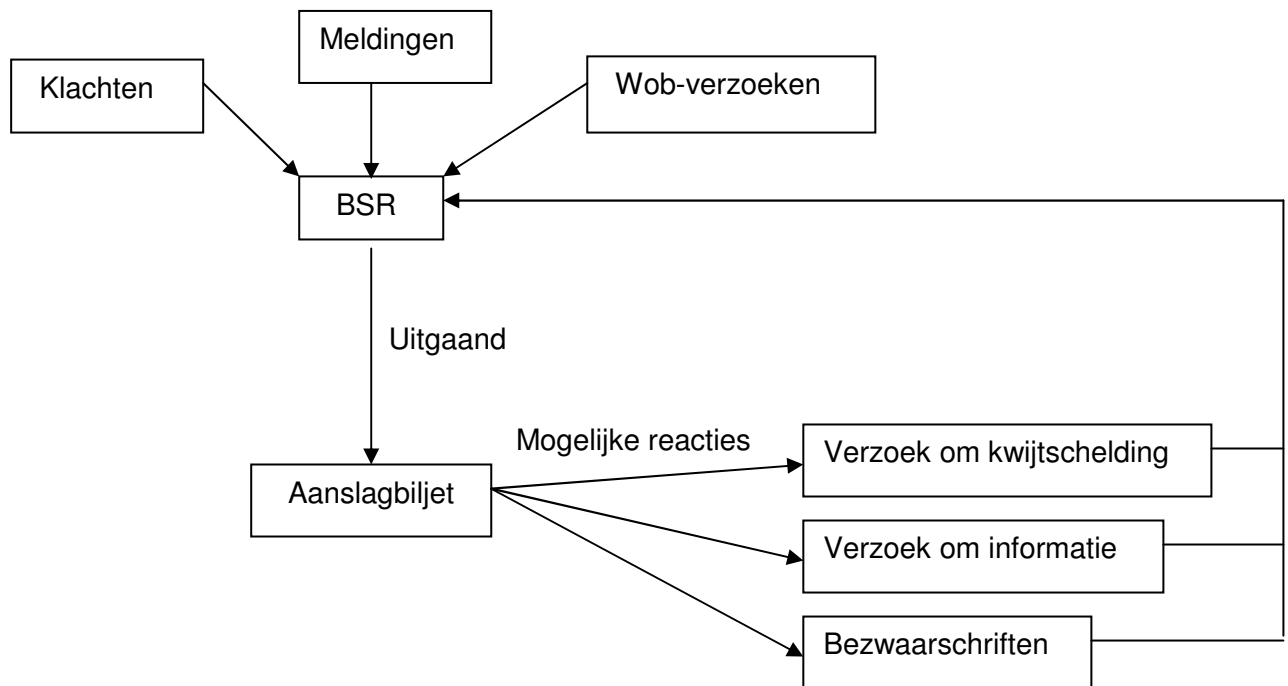
Verder kan een belastingplichtige verzoeken om informatie over de opgelegde belastingaanslag of WOZ-beschikking. Hierbij kan worden gedacht aan de opgelegde belastingaanslagen ten grondslag liggende belastingverordeningen en verzoeken om taxatieverslagen en/of taxatiegegevens te verstrekken.

Naast de verzoeken om informatie, kunnen belastingplichtigen bezwaar maken tegen de opgelegde belastingaanslag en de WOZ-waarde. Hierop moet BSR vervolgens weer uitspraak doen.

Tot slot kunnen belastingplichtigen een melding doorgeven. Voorbeelden van meldingen zijn het doorgeven van een bericht van verhuizing en van overlijden van de hond.

Naast een reactie op aanslagbiljetten, ontvangt BSR ook andere reacties. Een voorbeeld van dergelijke reacties zijn klachten en Wob-verzoeken. Deze reacties komen echter in geringe aantallen bij BSR binnen. Zo heeft BSR tot 1 januari 2010 slechts 35 klachten gehad en zijn de Wob-verzoeken over geheel 2009 beperkt tot 1. Onderstaande illustratie geeft helder weer hoe de werkzaamheden binnen BSR kunnen verlopen.

Illustratie I: taken binnen BSR

3. Belastingen binnen BSR

BSR verstuurt WOZ-beschikkingen en legt belastingaanslagen op. In dit hoofdstuk wordt ingegaan op het wettelijk kader van deze stukken, maar eerste dient duidelijk te worden wat een beschikking en wat een aanslag is.

Een beschikking is een besluit van een bestuursorgaan wat gericht is op één individu of rechtspersoon.⁴ Omdat een beschikking vrijwel altijd tot een burger is gericht, is een beschikking te omschrijven als: een juridisch besluit van een bestuursorgaan ten aanzien van een individuele burger.⁵

Een belastingaanslag is o.a. een voorlopige aanslag, de uitnodiging tot betaling, de navorderingsaanslag en de naheffingsaanslag.⁶ Een aanslag bevat één of meerdere beschikkingen.

De vaststelling van een belastingaanslag geschiedt door het ter zake daarvan opmaken van een aanslagbiljet door de inspecteur.

De dagtekening van het aanslagbiljet geldt als dagtekening van de vaststelling van de belastingaanslag. De inspecteur stelt het aanslagbiljet ter invordering van de daaruit blijken belastingbedrag aan de ontvanger ter hand.⁷

3.1 Soorten belastingen

Hieronder staan de soorten belastingen opgesteld die een gemeenten en waterschappen kunnen heffen. Deze belastingen staan limitatief opgesomd in onder andere de Gemeentewet en de Waterschapswet. Vervolgens worden de belastingen genoemd die BSR oplegt. Tot slot zijn de termijnen vermeld, die gelden met betrekking tot de belastingen die BSR oplegt.

Gemeentelijke belastingen:

Soort belasting	Artikel in de Gemeentewet	BSR
Onroerendezaakbelasting (OZB)	artikel 220	Ja
Belasting van roerende woon- en bedrijfsruimten	artikel 221	Ja
Baatbelasting	artikel 222	Nee
Forensenbelasting	artikel 223	Ja
Toeristenbelasting	artikel 224	Nee
Parkeerbelasting	artikel 225	Nee
Hondenbelasting	artikel 226	Ja
Reclamebelasting	artikel 227	Ja
Precariobelasting	artikel 228	Nee
Rioolrechten	artikel 228 a	Ja
Leges	artikel 229	Nee

Waterschapsbelastingen:

Soort belasting	Artikel in de Waterschapswet	BSR
Watersysteemheffing	artikel 117	Ja
Wegenheffing	artikel 122 a	Ja
Zuiveringsheffing	artikel 122 d	Ja

⁴ Artikel 1:3 Awb

⁵ Verheugt, *Inleiding in het Nederlandse recht*, Den Haag: Boom Juridische Uitgevers, 13^e druk

⁶ Artikel 2 lid 3 sub e Algemene wet inzake rijksbelastingen

⁷ Artikel 5 lid 1 Algemene wet inzake rijksbelastingen

Soort belasting	Wet verontreiniging oppervlaktewateren	BSR
Verontreinigingsheffing	artikel 18	Ja

Belastingen Wet Milieubeheer:

Soort belasting	Artikel in de Wet Milieubeheer	BSR
Afvalstoffenheffing	artikel 15.33	Ja

3.2 Inkomende stukken bij BSR

Uit illustratie I op bladzijde 11, blijkt dat BSR op de verstuurde aanslagbiljetten en WOZ-beschikkingen reacties binnenkrijgt. Daarnaast ontvangt BSR ook reacties zoals klachten en Wob-verzoeken. In dit hoofdstuk worden de verschillende reacties, die bij BSR binnenkomen, besproken en wordt de huidige situatie binnen BSR in kaart gebracht. In hoofdstuk 4.3 komen deze onderwerpen nogmaals terug, met daarbij vermeldt de geldende beslistermijnen en een toelichting omtrent de Wet dwangsom en beroep bij niet tijdig beslissen.

3.2.1 Verzoeken om informatie

Nadat een belanghebbende een WOZ-beschikking of een aanslag van de lokale overheid heeft ontvangen, kan het voorkomen dat hij of zij meer informatie wenst te krijgen, waaruit blijkt op welke wijze de belastingaanslag of de WOZ-beschikking tot stand is gekomen. In de Wet WOZ is expliciet bepaald welke informatie, op verzoek, aan een belanghebbende dient te worden verstrekt. Zo is in artikel 40 lid 2, van de Wet WOZ bepaald dat een taxatieverslag kan worden opgevraagd. In artikel 40, lid 1, van de Wet WOZ is bepaald dat waardegegevens kunnen worden opgevraagd.

Taxatieverslag/waardegegevens

Als een aanvrager meer wil weten over de waardebepaling van zijn of haar object, kan een taxatieverslag worden opgevraagd. Dit taxatieverslag is niet te vergelijken met een taxatierapport dat door een makelaar of taxateur wordt opgesteld voor de verzekering of hypotheek. Het taxatieverslag, dat in de praktijk veelal 1 A4 omvat, dient ten minste de volgende gegevens te bevatten:

- de objectaanduiding;
- de waarderelevante gegevens;
- de motivering van de individuele afwijking ten opzichte van de relevante marktgegevens;
- de getaxeerde waarde.⁸

Ten aanzien van het opvragen van waardegegevens geldt dat de aanvrager dient aan te tonen dat hij, uit hoofde van de belastingheffing te zijnen aanzien, een gerechtvaardigd belang heeft bij de verkrijging van het waardegegeven.⁹ De instructie gerechtvaardigd belang van de Waarderingskamer regelt hoe gerechtvaardigd belang moet worden beoordeeld.

⁸ Artikel 6 Uitvoeringsbesluit onderbouwen en uitvoering waardebepaling Wet WOZ.

⁹ Franse, *Handboek bezwaar en beroep*, Zwolle: Taxon

3.2.2 Wob-verzoeken

In de Wet openbaarheid van bestuur (Wob) wordt de toegang tot informatie bij bestuursorganen geregeld. Het uitgangspunt is dat informatie van de overheid openbaar is, tenzij één van de uitzonderingsgronden van de Wob van toepassing is.¹⁰

De overheid verspreidt zelf allerlei informatie over beleid, bijvoorbeeld via brochures of websites. Wie meer informatie wil, kan een Wob-verzoek indienen bij een bestuursorgaan. Iedereen kan een dergelijk verzoek indienen. Wél moet zo'n verzoek voldoen aan bepaalde eisen en wordt het in een aantal gevallen niet gehonoreerd. Bijvoorbeeld als openbaarmaking van informatie de privacy van personen of de veiligheid van de staat kan schaden.

De Wob kent twee vormen van openbaarheid: de actieve en de passieve openbaarheid:

- Actieve openbaarheid houdt in dat een bestuursorgaan uit eigen beweging informatie verstrekt. Zo dient een bestuursorgaan uit eigen beweging informatie te verschaffen over het beleid, zodra dat in belang is van een goede en democratische bestuursvoering. De informatie op deze website is een goed voorbeeld van actieve informatieverstarring.
- Bij passieve informatieverstarring verstrekt een bestuursorgaan informatie op verzoek. Uitgangspunt van de Wob is dat iedereen een verzoek kan indienen om informatie over een bestuurlijke aangelegenheid bij een bestuursorgaan. Een dergelijk verzoek dient te worden ingewilligd, tenzij sprake is van (een van) de uitzonderingsgronden of beperkingen zoals bepaald in de artikelen 10 en 11 van de Wob.¹¹

BSR heeft in 2008 slechts 1 Wob-verzoek ontvangen. In 2009 is dit vooralsnog hetzelfde geval. Gezien het geringe belang zal hier verder niet op worden ingegaan.

3.2.3 Verzoek om kwijtschelding

Wanneer een belastingplichtige niet in staat is een belastingaanslag te betalen, kan deze onder bepaalde voorwaarden geheel of gedeeltelijk kwijtgescholden worden. Iedere belastingplichtige kan kwijtschelding aanvragen. Voor sommige aanslagen wordt geen kwijtschelding verleend op grond van een geldende verordening. Op grond van de persoonlijke en financiële omstandigheden van een belastingplichtige wordt bepaald of deze in aanmerking komt voor kwijtschelding.¹²

Situatie binnen BSR

Voor 2009 heeft BSR tot nu toe 21.365 kwijtscheldingsverzoeken ontvangen. Wanneer een burger een dergelijk verzoek indient, wordt er binnen 1 week een toetsingsformulier opgestuurd. BSR verstuurt deze iedere donderdag. Er is geen dwingende termijn waarbinnen de stukken moeten worden ingediend. Zo komt het nogal eens voor dat een burger gelijktijdig kwijtschelding aanvraagt voor twee belastingjaren (bijvoorbeeld voor zowel 2008 als 2009).

Zodra het verzoek binnen is gekomen beschikt BSR formeel binnen 8 weken. Dit doen zij op grond van artikel 4:13 Awb. BSR hanteert echter intern een termijn van 90 dagen, maar deze termijn is echter niet opgenomen in de door haar vastgestelde en van toepassing zijnde Leidraad invordering.

¹⁰ http://www.minfin.nl/Actueel/WOB_verzoeken raad gepleegd op 26 oktober 2009

¹¹ <http://www.minbzk.nl/onderwerpen/grondwet-en/openbaarheid> geraadpleegd op 28/10/2009

¹² www.bsr.nl geraadpleegd op 28/10/2009

3.2.4 Meldingen

Indien een burger gegevens wil wijzigen, zonder dat hieraan een belastingaanslag aan vooraf is gegaan, is sprake van een melding. Een goed voorbeeld is de hondenbelasting. BSR ontvangt jaarlijks brieven van burgers waarin zij aangeven dat de hond is overleden. Dit is geen bezwaar, maar een melding om de geregistreerde gegevens aan te passen. Een dergelijke melding behoeft geen uitspraak te krijgen. Veelal kan worden volstaan met een ontvangstbevestiging, waarin wordt vermeld dat het bestuursorgaan de melding gaat verwerken dan wel heeft verwerkt in het belastingstelsel. Binnen BSR worden echter al deze meldingen aangemerkt als bezwaar. Vanwege de gebruikte belastingapplicatie is het moeilijk om na te gaan hoeveel bezwaarschriften en hoeveel meldingen er jaarlijks binnenkomen.

3.2.5 Bezwaarschriften

Indien een burger een belastingaanslag of WOZ-beschikking ontvangt kan hij/zij hiertegen bezwaar maken. Zo kan een belastingplichtige van mening zijn dat het bedrag te hoog is, kloppen de gegevens niet of wil men in zijn algemeenheid niet betalen. Het is aan BSR om uitspraak te doen op deze bezwaarschriften. Binnen BSR worden veel binnengekomen stukken ingeboekt als bezwaar, ongeacht of het betreffende stuk ook daadwerkelijk een bezwaar is. Hierdoor is het moeilijk om te bepalen hoeveel bezwaren er gemiddeld binnenkomen en waar deze bezwaren betrekking op hebben. Daarnaast is het stelsel zo ingericht dat slechts per gemeente kan worden gekeken hoeveel bezwaren er binnenkomen en niet per gemeente per aanslagregel. De werkvoorraad is hierdoor nauwelijks of niet te raadplegen.

3.2.5 Klachten

Een ieder heeft het recht om over de wijze waarop een bestuursorgaan zich in een bepaalde aangelegenheid jegens hem of een ander heeft gedragen, een klacht in te dienen bij dat bestuursorgaan.¹³

Het bestuursorgaan handelt de klacht af binnen zes weken of – indien afdeling 9.1.3 van toepassing is – binnen tien weken na ontvangst van klaagschrift.¹⁴ Deze termijn kan met maximaal vier weken worden verdaagd.¹⁵

Het aantal klachten wat BSR ontvangt is beperkt tot circa 25 a 30 per jaar. Ondanks dat deze aantallen gering van omvang zijn, is het wenselijk om een en ander rond deze procedure op papier te zetten. Zo is het voor de burger zeer moeilijk om te achterhalen hoe zij kunnen klagen, aangezien hiervoor op de website niets is vermeld.

¹³ Artikel 9:1 Awb

¹⁴ Artikel 9:11 lid 1 Awb

¹⁵ Artikel 9:11 lid 2 Awb

4. Wet dwangsom en beroep bij niet tijdig beslissen?

Inleiding

Op 20 november 2007 heeft de Eerste Kamer het wetsvoorstel tot vaststelling van de Wet dwangsom en beroep bij niet tijdig beslissen zonder stemming aangenomen.

De Wet dwangsom en beroep bij niet tijdig beslissen (hierna: Wet dwangsom) is per 1 oktober 2009 in werking getreden en bepaalt dat bestuursorganen een dwangsom verbeuren indien zij de wettelijke beslistermijn overschrijden, zonder dat hieraan een rechtelijke uitspraak ten grondslag ligt.

Indien de aanvrager de kwestie wel voor de rechter wil brengen, kan dat met ingang van 1 oktober 2009 sneller doordat de bezwaarschriftprocedure kan worden overgeslagen.

De Wet dwangsom beoogt hiermee de burger beter te beschermen tegen de overheid, die wettelijke termijnen overschrijdt. Immers, een burger dient zich aan wettelijke termijnen te houden, anders kan een bezwaar of beroep niet-ontvankelijk worden verklaard. Als een overheidsorgaan zich niet aan de termijnen houdt staat hier geen rechtstreeks middel tegenover waardoor zij direct wordt getroffen. De Wet dwangsom maakt niet een einde aan deze ongelijkheid, maar zorgt voor een betere balans in de relatie tussen overheid en burger.

In de Wet dwangsom is een tweetal bepalingen opgenomen waarmee de burger/aanvrager trage besluitvorming tegen kan gaan.

Ten eerste bepaalt deze wet dat bestuursorganen een dwangsom dienen te betalen indien zij niet tijdig beslissen op aanvragen en bezwaarschriften.

Ten tweede bepaalt deze wet dat benadeelde(n) rechtstreeks beroep kan (kunnen) instellen bij de rechtbank in het geval van niet tijdig beslissen.

Om te bepalen wat er gaat veranderen op het gebied van rechtsmiddelen door de komst van deze wet is het van belang om te kijken naar de situatie van voor de inwerkingtreding van de Wet dwangsom en de situatie na de inwerkingtreding van deze wet.

4.1 Situatie voor 1 oktober 2009

Het komt helaas vaak voor dat een burger bijvoorbeeld een bezwaarschrift indient of een vergunning of uitkering aanvraagt en daarop niet tijdig een reactie krijgt. Indien er sprake is van deze situatie heeft de burger verschillende middelen om alsnog een reactie te verkrijgen van het bestuursorgaan. Zo kan de burger een bezwaar- of beroepschrift indienen en deze – indien nodig- voorzien van een verzoek om een voorlopige voorziening. Een bezwaar is nodig voordat beroep kan worden gedaan op de rechter. Tevens kan de burger een klacht indienen tegen het desbetreffende bestuursorgaan. Tot slot dient prorogatie genoemd te worden. Dit houdt in dat een belanghebbende aan het betreffende bestuursorgaan verzoekt om de bezwaarprocedure over te slaan en direct beroep aantekent bij de rechter. Aangezien dit binnen het belastingrecht zeer weinig voorkomt, wordt hier verder niet nader op ingegaan.

4.1.1 Bezwaar en beroep bij niet tijdig beslissen

Artikel 6:2 sub b Awb bepaalt dat het niet tijdig nemen van een besluit gelijk wordt gesteld met een besluit. Er is sprake van het niet tijdig nemen van een beschikking, indien er niet binnen de wettelijke termijn is beslist, of bij het ontbreken van een wettelijke termijn, binnen een redelijke termijn.

Voor het indienen van een bezwaar of beroep tegen het niet tijdig nemen van een besluit geldt geen termijn, zo bepaalt artikel 6:12 Awb. Het derde lid van dit artikel bepaalt echter dat het bezwaar of beroep niet-ontvankelijk wordt verklaard indien het onredelijk laat is ingediend. Om te bepalen of er sprake is van een onredelijk late termijn dient te worden gekeken naar de feiten of omstandigheden in verband waarmee geoordeeld moet worden

dat het de indiener van het bezwaar of beroep redelijkerwijs eerder duidelijk had moeten zijn dat het bestuursorgaan geen besluit meer zou nemen.¹⁶

Aangezien de bezwaarprocedure aan de beroepsprocedure vooraf gaat, worden beide procedures hierna in voornoemde volgorde kort behandeld.

Bezwaarschriftprocedure

Bezwaar is het gebruik maken van de ingevolge een wettelijk voorschrift bestaande bevoegdheid, voorziening tegen een besluit aan te vragen bij het bestuursorgaan dat het besluit genomen heeft.¹⁷

De bezwaarschriftprocedure is niet alleen bedoeld om de burger rechtsbescherming te bieden maar ook om het bestuursorgaan in de gelegenheid te stellen de besluitvorming te heroverwegen en eventuele fouten te herstellen.¹⁸ Het doel is om het eerste besluit in heroverweging te nemen en niet –zoals een rechter doet- de rechtmatigheid toetsen.

Artikel 7:1 Awb bepaalt dat degene aan wie het recht is toegekend tegen een besluit beroep op een administratieve rechter in te stellen alvorens beroep in te stellen tegen dat besluit bezwaar te maken. Een besluit is een schriftelijke beslissing van een bestuursorgaan inhoudende een publiekrechtelijke rechtshandeling.¹⁹

De Algemene wet bestuursrecht bepaalt dat bij de bekendmaking van een besluit melding moet worden gemaakt over de mogelijkheden om daartegen bezwaar te maken en aan welke vereisten dit bezwaar dient te voldoen.²⁰

Het bezwaarschrift dient vervolgens te worden ingediend bij het bestuursorgaan die het besluit heeft genomen.²¹ De termijn die hiervoor staat bedraagt 6 weken.²²

Alleen belanghebbende is in de positie om bezwaar te maken. Onder belanghebbende wordt verstaan: degene wiens belang rechtstreeks bij een besluit betrokken is.²³ In het belastingrecht is daarentegen slechts belanghebbende degene die een belastingaanslag of een voor bezwaar vatbare beschikking heeft ontvangen.

Nadat het bestuursorgaan die de beschikking heeft afgegeven het bezwaarschrift heeft ontvangen, start de bezwaarprocedure. Het bestuursorgaan waarbij het bezwaarschrift is ingediend, bevestigt de ontvangst daarvan schriftelijk.²⁴ In de ontvangstbevestiging kan tevens de mogelijkheid om gehoord te worden en het verdere verloop van de procedure worden opgenomen.²⁵ Voor het versturen van deze ontvangstbevestiging is geen termijn gesteld.

Het kan voorkomen dat een bezwaarschrift bij een onbevoegd bestuursorgaan wordt ingediend. In dat geval dient het bezwaarschrift met daarop de datum van ontvangst zo snel mogelijk te worden doorgezonden naar het juiste bestuursorgaan.²⁶ De indiener van het bezwaarschrift wordt hier schriftelijk van op de hoogte gesteld.

¹⁶ LJN BJ3215, Rechtbank Maastricht, AWB 08 / 1789

¹⁷ Artikel 1:5 Awb

¹⁸ Handreiking Bezwaarschriftprocedure Algemene Wet Bestuursrecht, Den Haag: Boom Juridische Uitgevers, 2004

¹⁹ Artikel 1:3 lid 1 Awb

²⁰ Artikel 3:45 Awb

²¹ Artikel 6:4 Awb

²² Artikel 7:10 Awb

²³ Artikel 1:2 Awb

²⁴ Artikel 6:14 Awb

²⁵ Artikel 1:7 Awb

²⁶ Artikel 1:15 Awb

Een bezwaarschrift dient uiteraard te voldoen aan een aantal eisen²⁷. Hieronder staan de wettelijke vereisten met een korte beschrijving:²⁸

1. *het bezwaarschrift is ondertekend*
Het bezwaarschrift dient een handtekening te bevatten.
2. *het bezwaarschrift bevat de naam en het adres van de indiener*
indien een bezwaarschrift anoniem wordt ingediend hoeft deze niet te worden behandeld.
3. *het bezwaarschrift is gedagtekend*
het bezwaarschrift dient een datum te bevatten.
4. *het bezwaarschrift bevat een omschrijving van het besluit waartegen het bezwaar gericht is*
bij het bezwaarschrift hoeft de aanvrager geen afschrift van het besluit toe te voegen. Wel dient de aanvrager informatie te verstrekken waaruit blijkt over tegen welk besluit er bezwaar wordt gemaakt.
5. *het bezwaarschrift bevat de gronden voor het bezwaar*
als er bezwaar wordt gemaakt tegen het niet tijdig beslissen van een bestuursorgaan, is de mededeling hiervan al voldoende.
6. *het bezwaarschrift moet in beginsel in het Nederlands zijn gesteld of van een vertaling zijn voorzien*
Als er sprake is van een bezwaarschrift in een andere taal, dient te worden bekeken of er een vertaling nodig is voor de behandeling hiervan. Artikel 2:7 Awb bepaalt echter dat de Friese taal gebruikt mag worden binnen de provincie Friesland. Voorts geldt de regel dat bestuursorganen de Nederlandse taal gebruiken.²⁹

Indien een bezwaarschrift niet aan bovengenoemde eisen voldoet, wordt het bezwaarschrift niet-ontvankelijk verklaard.³⁰ Het bestuursorgaan moet de aanvrager echter wel in de gelegenheid stellen om een en ander te herstellen, onder verwijzing dat het niet herstellen van het verzuim zal leiden tot het niet-ontvankelijk verklaren van het bezwaar.³¹ Uit jurisprudentie blijkt dat belanghebbende daartoe twee maal in de gelegenheid dient te worden gesteld voordat het bezwaarschrift niet-ontvankelijk wordt verklaard.³²

Beroepschriftprocedure

Nadat er bezwaar is gemaakt kan een belanghebbende ook beroep instellen tegen een besluit van een bestuursorgaan, maar ook tegen het uitblijven van een besluit.

De mogelijkheid tot het instellen van een dergelijk beroep dient te worden vermeld bij de bekendmaking van de beslissing op het bezwaarschrift. De wet stelt als eis dat moet worden vermeld door wie, binnen welke termijn en bij welk orgaan beroep kan worden ingesteld.³³

De termijn voor indienen van een beroepschrift staat gelijk aan die van het bezwaarschrift. In theorie kunnen beroepschriften ofwel vereenvoudigd³⁴, ofwel versneld worden afgedaan.³⁵ Dit houdt in dat er binnen negen tot veertien weken uitspraak wordt gedaan.³⁶ In de praktijk worden de meeste beroepszaken echter integraal behandeld.

Voor zowel het indienen van een bezwaarschrift als voor het indienen van een beroepschrift geldt dat dit er niet toe leidt dat het bestuursorgaan niet meer verplicht is om een besluit te

²⁷ *Handreiking Bezwaarschriftprocedure Algemene wet bestuursrecht*, Den Haag: Boom Juridische Uitgevers, 2004

²⁸ Artikel 6:5 Awb

²⁹ Artikel 2:6 Awb

³⁰ Artikel 6:6 Awb

³¹ Artikel 6:6 Awb

³² Gerechtshof Leeuwarden, BK 362/01, LJN: AE 8613

³³ Artikel 6:23 Awb

³⁴ Artikel 8:54 Awb

³⁵ Artikel 8:52 Awb

³⁶ Saris, *Tijdig beslissen, het doel dichterbij?*, De Gemeentestem 2008-7292

nemen.³⁷ Het bestuursorgaan is echter niet verplicht is tot het nemen van een besluit gedurende de periode dat het bezwaar/beroep aanhangig is.³⁸

4.1.2 Verzoek om voorlopige voorziening

Artikel 6:16 Awb bepaalt dat een bezwaar of beroep wat gericht is tegen een besluit, de werking hiervan in beginsel niet opschort. Om deze wel op te schorten is er een mogelijkheid om een zogenaamde voorlopige voorziening³⁹ aan te vragen.

Een voorlopige voorziening is een zogenaamde 'speciale regeling' die getroffen wordt gedurende de bezwaarschriftprocedure. De aanvrager dient bij het bezwaar of beroep het verzoek tot een voorlopige voorziening in te dienen bij de voorzieningenrechter van de rechtbank die bevoegd is in de hoofdzaak.

Artikel 8:81 Awb stelt een tweetal eisen aan de mogelijkheid tot een voorlopige voorziening:

1. Er moet een rechtsmiddel zijn aangewend. Dat betekent dat er bezwaar of beroep moet zijn ingesteld tegen het bestreden besluit voordat een dergelijk voorziening kan worden verzocht. Dit wordt ook wel het connexiteitsvereiste genoemd.
2. Een voorlopige voorziening kan alleen worden getroffen indien onverwijlde spoed, gelet op de betrokken belangen, dat vereist.

In het geval van niet tijdig beslissen van een bestuursorgaan is het wenselijk om aan de rechter te verzoeken om een dwangsom aan de uitspraak te verbinden.

4.1.3 Klacht

Indien een besluit niet tijdig wordt genomen, kan de aanvrager ook een klacht indienen.⁴⁰ Dit dient mondeling of schriftelijk te geschieden en moet gericht zijn tot het desbetreffende bestuursorgaan. De klager kan gebruik maken van deze mogelijkheid naast het indienen van een bezwaar- of beroepschrift wegen het niet tijdig nemen van een besluit indien hij dit wel specifiek aangeeft bij het indienen van zijn/haar klacht.

Artikel 9:3 Awb bepaalt dat tegen een besluit inzake de behandeling van een klacht over een gedraging van een bestuursorgaan geen beroep kan worden ingesteld, mensen kunnen zich na de ontvangst van het besluit nog wenden tot de Nationale Ombudsman.

De Nationale Ombudsman behandelt klachten over bijna alle overheidsinstanties en ook over het niet tijdig beslissen van een bestuursorgaan. Hierbij geldt dat het bestuursorgaan een financiële bijdrage dient te voldoen, ongeacht de uitkomst van het onderzoek van de Nationale Ombudsman. Voor gemeenschappelijke regelingen, zoals de GR BSR, geldt dat deze kosten € 1.004,- bedragen.⁴¹

4.2 Situatie na 1 oktober 2009

4.2.1 Dwangsomregeling

Per 1 oktober 2009 is de Wet dwangsom van kracht en is de dwangsomregeling van toepassing in situaties waarin bestuursorganen niet tijdig een beslissing nemen.

Alvorens de dwangsomregeling van toepassing is, dient te worden voldaan aan een tweetal voorwaarden:

1. het bestuursorgaan heeft niet tijdig beslist op een aanvraag;
2. de aanvrager heeft het bestuur in gebreke gesteld.

³⁷ Artikel 6:20 Awb

³⁸ Artikel 6:20 lid 2 sub a Awb

³⁹ Artikel 8:81 Awb

⁴⁰ Artikel 9:1 Awb

⁴¹ Artikel 3 lid 1 Vergoedingsbesluit Wet Nationale ombudsman

Niet tijdig beslissen wil zeggen dat een bestuursorgaan bij het nemen van een besluit de beslistermijn heeft overschreden. Artikel 4:13 lid 1 Awb bepaalt dat een bestuursorgaan moet beslissen binnen een wettelijke termijn en indien deze ontbreekt binnen een redelijke termijn. De wettelijke termijn is vaststaand en daardoor duidelijk, bij een redelijke termijn is dat niet het geval. Hierbij dient te worden gekeken naar de omstandigheden van het geval. De wet bepaalt dat een redelijke termijn in ieder geval binnen acht weken na ontvangst van de aanvraag is verstreken, mits het bestuursorgaan geen beschikking heeft gegeven of geen redelijke termijn heeft gesteld waarbinnen de aanvrager wel een beschikking tegemoet mag zien.⁴²

Ingebrekestelling:

De dwangsomregeling beoogt bestuursorganen tijdig te laten beslissen door middel van een financiële prikkel. De aanvrager activeert als het ware deze dwangsomregeling door middel van een ingebrekestelling.

Indien het bestuursorgaan niet tijdig een besluit heeft genomen kan de burger eerst een dwangsom vorderen dan wel rechtstreeks beroep instellen als aan een tweetal voorwaarden is voldaan:

1. het bestuursorgaan is in gebreke om tijdig een besluit te nemen, en
2. er zijn twee weken verstreken na de dag waarop de burger het bestuursorgaan schriftelijk heeft medegedeeld dat zij in gebreke is.⁴³

Van in gebreke zijn om tijdig een besluit te nemen, is sprake indien het bestuursorgaan bij het nemen van een besluit de beslistermijn heeft overschreden. De wettelijke termijn is vaststaand en daardoor duidelijk, bij een redelijke termijn is dat niet het geval. Hierbij dient te worden gekeken naar de omstandigheden van het geval. De wet bepaalt dat een redelijke termijn in ieder geval binnen acht weken na ontvangst van de aanvraag is verstreken, mits het bestuursorgaan geen beschikking heeft gegeven of geen redelijke termijn heeft gesteld waarbinnen de aanvrager wel een beschikking tegemoet mag zien.⁴⁴

Alvorens de burger een dwangsom kan vorderen dan wel rechtstreeks beroep kan instellen indien het bestuursorgaan niet tijdig een besluit heeft genomen, dient de burger het betreffende bestuursorgaan in gebreke te stellen. Deze ingebrekestelling dient schriftelijk plaats te vinden.⁴⁵ Aandachtspunt hierbij is dat het bestuursorgaan niet expliciet in gebreke hoeft te worden gesteld. Ook het op impliciete wijze in gebreke stellen van het bestuursorgaan volstaat. De ingebrekestelling kan plaatsvinden vanaf de eerste dag dat het bestuursorgaan de termijn overschrijdt. Het doel van de ingebrekestelling is om het bestuursorgaan nog een redelijke termijn te geven om de tekortkoming (het (niet tijdig) nemen van een besluit) te herstellen. Na ontvangst van een ingebrekestelling heeft het bestuursorgaan 14 dagen om alsnog een besluit te nemen. Indien dit niet gebeurt, verbeurt het bestuursorgaan per dag dat het besluit uitblijft een dwangsom.⁴⁶

Indien een aanvrager de ingebrekestelling indient voordat de beslistermijn is geëindigd is deze ingebrekestelling ongeldig. Een aanvrager kan dus niet bij zijn aanvraag tevens een ingebrekestelling toevoegen. Uitzondering hierop is in het geval dat de ingebrekestelling abusievelijk 1 dag te vroeg is ingediend. Het bestuursorgaan kan een dergelijke ingebrekestelling wel als geldig beschouwen.

⁴² Artikel 4:13 lid 2 Awb

⁴³ Artikel 6:12 lid 2 Awb

⁴⁴ Artikel 4:13 lid 2 Awb

⁴⁵ Artikel 6:82 BW.

⁴⁶ Circulaire Wet dwangsom en beroep bij niet tijdig beslissen, ministerie van binnenlandse zaken en koninkrijksrelaties.

Gedurende dit onderzoek heeft BSR op 7 oktober 2009 een e-mail ontvangen waarin een burger BSR in gebreke stelde op grond van de Wet dwangsom en beroep bij niet tijdig beslissen. Voor BSR leidde dit in eerste aanleg tot de vraag of een dergelijke ingebrekestelling via e-mail is toegestaan. Uit jurisprudentie blijkt dat dit inderdaad mag.⁴⁷ Tevens kan verwezen worden naar artikel 2:15 Awb waarin beschreven staat dat een bericht ook elektronisch naar een bestuursorgaan verzonden kan worden, voor zover het bestuursorgaan kenbaar heeft gemaakt dat deze weg geopend is. De Wet elektronisch bestuurlijk verkeer regelt een en ander omtrent het verkeer langs elektronische weg tussen burgers/bedrijven en tussen bestuursorganen onderling.⁴⁸ Het is derhalve raadzaam om een en ander omtrent elektronisch verkeer vast te leggen. Op het moment van binnenkomst van de voornoemde ingebrekestelling was er binnen BSR niets geregeld inzake elektronisch verkeer. Dit was daarom ook de aanleiding om een beleidsregel aangaande dit punt te formuleren.⁴⁹ Dit beleid vermeldt de manier waarop een belanghebbende/indiener bezwaar kan maken via het internet, wanneer wel en wanneer niet en geeft aan welke eisen in acht genomen moeten worden zodat het bezwaarschrift in behandeling wordt genomen.

Dwangsom

Indien het bestuursorgaan niet tijdig beslist en zij door de burger in gebreke is gesteld, verbeurt het bestuursorgaan een dwangsom voor elke dag dat het in gebreke is. Daarbij geldt echter wel een maximum termijn van 42 dagen.⁵⁰ Gedurende deze termijn kan de dwangsom oplopen tot een maximum bedrag van € 1.260,-. Dit bedrag is als volgt opgebouwd:

Termijn (in dagen)	Dwangsom (in Euro's)
1 – 14	€ 20,- per dag
15 – 28	€ 30,- per dag
29 - 42	€ 40,- per dag

Het bestuursorgaan is de dwangsom verschuldigd indien zij een (schriftelijke) ingebrekestelling van de burger heeft ontvangen. De dwangsom is te allen tijde verschuldigd vanaf de dag waarop 14 dagen na ontvangst van de ingebrekestelling zijn verstreken.⁵¹

Voorbeeld

Op woensdag 1 december 2009 ontvangt het bestuursorgaan de ingebrekestelling. In die situatie is donderdag 15 december 2009 (2 weken en 1 dag later) de eerste dag waarover de dwangsom is verschuldigd.

Het bestuurorgaan stelt de verschuldigdheid en de hoogte van de dwangsom binnen 2 weken na de laatste dag waarover de dwangsom verschuldigd was bij beschikking vast.⁵² De betaling van de dwangsom vindt plaats binnen 6 weken nadat de beschikking op de voorgeschreven wijze is bekendgemaakt.⁵³

Geen dwangsom

Niet in alle gevallen is het bestuursorgaan een dwangsom verschuldigd. Gevallen waarin geen dwangsom verschuldigd is zijn de gevallen waarin een wettelijke

⁴⁷ Rechtbank Amsterdam, 368510, LJN: BC0337

⁴⁸ Omdat dit een op zichzelf staand onderwerp is, zal er niet verder worden ingegaan op deze wet.

⁴⁹ zie bijlage I

⁵⁰ Artikel 4:17, lid 2, Awb

⁵¹ Artikel 4:17, lid 3, Awb.

⁵² Artikel 4:18 Awb.

⁵³ Kamerstukken I 2005/06, 29 934, A

regeling uitdrukkelijk bepaald dat een beschikking met een bepaalde inhoud geacht wordt te zijn gegeven, zodra het bestuursorgaan niet binnen de daarvoor gestelde termijn heeft beslist. Voorts is een aantal uitzonderingen opgenomen om misbruik van de dwangsomregeling te voorkomen.⁵⁴

- a. het bestuursorgaan is onredelijk laat in gebreke gesteld;
- b. de aanvrager is geen belanghebbende is;
- c. de aanvraag is kennelijk niet-ontvankelijk of kennelijk ongegrond.

Tevens moet worden opgemerkt dat in het geval van een aanvraag door meer dan één aanvrager is ingediend, wordt de dwangsom evenredig over de aanvragers verdeeld en niet per aanvrager.⁵⁵

Tot slot kan men zich afvragen in hoeverre bestuursorganen gebonden zijn aan deze dwangsomregeling. Immers wat heeft de aanvrager voor bescherming of middelen als een bestuursorgaan geen enkel gehoor geeft aan de ingebrekestelling en niet overgaat tot uitbetaling van de dwangsom. Het Ministerie van Binnenlandse zaken zegt hierover het volgende:

*“ Het zou toch akelig zijn als een bestuursorgaan zo erg in gebreke zou zijn! Maar stel dat het toch het geval zou zijn:
Het bestuursorgaan is verplicht een beschikking te nemen over de aanspraak op een dwangsom (artikel 4:18 Awb). Doet het bestuursorgaan dat niet, dan zou de belanghebbende beroep bij niet tijdig beslissen kunnen instellen en aldus via de rechter een besluit kunnen afdwingen.”⁵⁶*

4.2.2 Direct beroep bij niet tijdig beslissen:

Het tweede middel wat de burger heeft indien een bestuursorgaan niet tijdig beslist is direct beroep.

Indien het bestuursorgaan niet tijdig beslist en zij door de burger in gebreke is gesteld, kan deze direct beroep instellen bij de rechtbank. Bij direct beroep wordt de bezwaarfase niet afgewacht en hoeft een aanvrager dus niet eerst een gehele bezwaarschriftprocedure te voeren. De aanvrager kan direct beroep bij de rechtbank instellen, indien het bestuursorgaan (schriftelijke) in gebreke is gesteld en na ontvangst van de ingebrekestelling 14 dagen zijn verstreken.

Voorbeeld

Op woensdag 1 december 2009 ontvangt het bestuursorgaan de ingebrekestelling. In die situatie is donderdag 15 december 2009 (2 weken en 1 dag later) de eerste dag waarop de aanvrager direct beroep kan instellen bij de rechtbank.

Zodra de rechtbank het beroepsschrift heeft ontvangen, behandelt zij deze, zonder zitting, binnen acht weken.⁵⁷ Indien de rechtbank een onderzoek ter zitting nodig acht, behandelt zij het beroep binnen dertien weken.⁵⁸ Als de rechter bepaald dat het beroep gegrond is, legt zij het bestuursorgaan nog eens twee weken op, waarbinnen een besluit kan worden genomen.⁵⁹ Wordt binnen deze termijn geen besluit genomen door het bestuursorgaan dan verbeurt het bestuursorgaan een (nieuwe) dwangsom over de door de rechter opgelegde

⁵⁴ Artikel 4:17, lid 6, Awb.

⁵⁵ Kamerstukken I 2005/06, 29 934, A, p 9

⁵⁶ In een e-mail d.d. 20/10/2009 deelde Dorien Brugman mij dit mede. De e-mail was afkomstig van postbus.dwangsom@minbzk.nl

⁵⁷ Artikel 8:55b lid 1 Awb

⁵⁸ Artikel 8:55b lid 3 Awb

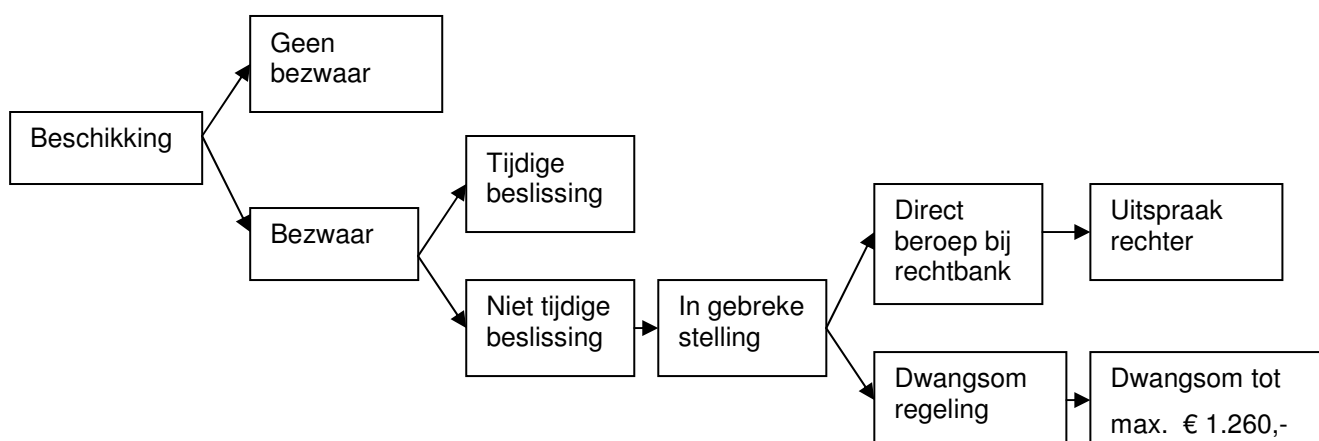
⁵⁹ Rechtbank Haarlem, AWB 09/5904, LJN: BK7382,

periode van twee weken.⁶⁰ Deze dwangsom kan dus een combinatie zijn van de reeds verbeurde dwangsom van maximaal € 1.260,00 en de opnieuw opgelegde dwangsom van de rechter. De rechter oordeelt in voornoemde beroepsprocedure uitsluitend of de van toepassing zijnde beslistermijn daadwerkelijk is overtreden en geeft geen inhoudelijk oordeel met betrekking tot de aanvraag.

4.2.3 Voorlopige voorziening

Tot slot bestaat de mogelijkheid dat een bestuursorgaan na afloop van de door de rechter gestelde termijn nog steeds geen besluit heeft genomen. De aanvrager kan zich in zo'n geval tot de voorzieningenrechter wenden en hem verzoeken alsnog een dwangsom aan de eerdere uitspraak te verbinden. De verzoeker hoeft hiervoor geen vastrecht te betalen. Het voordeel van deze procedure is dat de voorzieningenrechter slechts hoeft te bepalen of de eerder gestelde termijn is verstreken en of er inmiddels al wel een besluit is genomen door het bestuursorgaan. Indien de termijn is verstreken zonder besluit behoeft de rechter slechts nog uitspraak te doen over de hoogte van de dwangsom.⁶¹

Illustratie II: dwangsom of beroepsprocedure:

4.3 Wet dwangsom en beroep bij niet tijdig beslissen, wel of niet van toepassing?

In hoofdstuk 3 zijn de soorten belastingen besproken die BSR oplegt en/of verstuurt. Het is voor BSR derhalve relevant om te weten of deze Wet dwangsom van toepassing is bij de stukken die binnenkomen. Hieronder staat per soort reactie de van toepassing zijnde beslistermijnen beschreven. Verder wordt aangegeven of de Wet dwangsom van toepassing is.

Binnen de Algemene wet inzake rijksbelastingen zijn de termijnen inzake fiscale aangelegenheden –waaronder ook de Wet WOZ- de laatste 3 jaar flink veranderd. Zo gold tot 1 januari 2008 dat een bestuursorgaan binnen 1 jaar na ontvangst van een bezwaarschrift uitspraak moet doen. Deze termijn kon nog met 1 jaar worden verdaagd.⁶² Met ingang van 2008 is deze bepaling uit de wet verwijderd en dient een bestuursorgaan zich te richten tot de wet waarin de bepaling van een dergelijke belasting geregeld staat.

⁶⁰ Artikel 8:55d, lid 2, Awb.

⁶¹ Kamerstukken II, 2005/06 30 435 nr. 3

⁶² Artikel 25 lid 1 en 2 Algemene wet inzake rijksbelastingen geldend op 1 januari 2006

Verzoek om informatie

Een belastingplichtige kan op grond van artikel 40 lid 2 Wet WOZ waardegegevens opvragen die ten grondslag liggen aan de vastgestelde waarde. De wet noemt hierbij geen termijn. De waarderingskamer geeft op haar website aan dat de gegevens binnen 10 dagen verstuurd moeten worden.⁶³ Deze termijn is echter niet dwingend, maar het verdient wel de aanbeveling om deze termijn zoveel mogelijk in acht te nemen. Aangezien een dergelijke verstrekking van gegevens geen beschikking op aanvraag is, is de Wet dwangsom niet van toepassing op gevallen waar het bestuursorgaan niet tijdig informatie verstrekt.⁶⁴ Tevens kan worden opgemerkt dat het moeilijk te bepalen is wat tijdig is, omdat de wetgever hier immers geen invulling aan heeft gegeven.

Wob-verzoeken

Het bestuursorgaan dient op grond van artikel 6 Wob zo spoedig mogelijk, doch uiterlijk binnen 4 weken gerekend vanaf de dag na die waarop het verzoek is ontvangen, een beslissing te nemen op het verzoek om informatie. Deze termijn kan op grond van het tweede lid van bovengenoemd artikel worden verdaagd met maximaal 4 weken. Indien het bestuursorgaan deze termijn overschrijdt, dient de verzoeker het bestuursorgaan in gebreke te stellen. Blijft na de ingebrekestelling en de termijn van 14 dagen een beslissing uit, dan wordt het verschuldigd zijn van een dwangsom automatisch van kracht. De hoogte van de dwangsom is echter afhankelijk van de termijn waarbij de beslissing uitblijft.

Verzoek om kwijtschelding

Tegen het niet tijdig nemen van een besluit omtrent kwijtschelding kan de belastingschuldige beroep instellen bij het Dagelijks Bestuur. Hieraan is geen termijn gebonden.

Als tijdens de beroepsprocedure blijkt dat de ontvanger kwijtschelding had moeten verlenen, dan hoeft het Dagelijks Bestuur niet te volstaan met de uitspraak dat de ontvanger niet tijdig heeft beslist, maar kan hij op het beroepsschrift van de belastingschuldige inhoudelijk beslissen.

De Wet dwangsom is niet van toepassing op verzoeken tot kwijtschelding. Hoewel een beslissing op een verzoek tot kwijtschelding een beschikking op aanvraag is op grond van artikel 4:17 Awb, zondert artikel 1 lid 2 van de Invorderingswet deze categorie uit. De Invorderingswet 1990 geldt namelijk bij de invordering van rijksbelastingen en is van overeenkomstige toepassing verklaard op lokale belastingen.

Meldingen

Indien een burger een wijziging of gegevens doorgeeft die niet naar aanleiding van een belastingaanslag of WOZ-beschikking zijn is dit een melding. Een dergelijke melding behoeft geen uitspraak te krijgen en vaak kan worden volstaan met een ontvangstbevestiging waarin wordt vermeld dat de gegevens zijn of worden gewijzigd. Het is aan het bestuursorgaan om een en ander aan te passen in het systeem. De Wet dwangsom is hierop niet van toepassing.

Bezwaarschriften

Artikel 7:10 Awb bepaalt dat een bestuursorgaan binnen 6 weken of –indien een commissie als bedoeld in artikel 7:13 is ingesteld– binnen 12 weken, gerekend vanaf de dag na die waarop de termijn voor het indienen van het bezwaarschrift is verstreken. Bij de gemeentelijke belastingen en WOZ-beschikkingen wijkt deze termijn af, derhalve wordt deze termijn per belasting genoemd.

⁶³ www.waarderingskamer.nl geraadpleegd op 28/10/2009

⁶⁴ Artikel 4:17 Awb

Gemeentelijke belastingen

Op een bezwaarschrift dat niet is ingediend in de laatste zes weken van een kalenderjaar, doet de in artikel 231 lid 2 sub b bedoelde gemeenteambtenaar, in afwijking van artikel 7:10 lid 1 Awb, uitspraak in het kalenderjaar waarin het bezwaar is ontvangen.⁶⁵

Waterschapsbelastingen

Op grond van artikel 7:10 lid 1 Awb doet de in artikel 123 lid 3 sub b, bedoelde ambtenaar van het waterschap binnen 6 weken na ontvangst van het bezwaarschrift uitspraak daarop.⁶⁶

Belastingen Wet Milieubeheer

Op een bezwaarschrift dat niet is ingediend in de laatste zes weken van een kalenderjaar, doet de in artikel 231 lid 2 sub b bedoelde gemeenteambtenaar, in afwijking van artikel 7:10 lid 1 Awb, uitspraak in het kalenderjaar waarin het bezwaar is ontvangen.⁶⁷

Beschikkingen Wet WOZ

Op een bezwaarschrift dat niet is ingediend in de laatste zes weken van een kalenderjaar, doet de in artikel 1 lid 2, bedoelde gemeenteambtenaar, in afwijking van artikel 7:10 lid 1 Awb, uitspraak in het kalenderjaar waarin het bezwaarschrift is ontvangen.⁶⁸

De Wet dwangsom is in het geval van bezwaarschriften op bovengenoemde belastingen en beschikkingen van toepassing, aangezien een reactie op een bezwaar een beschikking op aanvraag is.⁶⁹ Indien een bestuursorgaan niet beslist binnen de bovengenoemde termijn kan de belastingplichtige het bestuursorgaan in gebreke stellen. Blijft na de ingebrekestelling en de termijn van 14 dagen een beslissing uit, dan wordt het verschuldigd zijn van een dwangsom automatisch van kracht. De hoogte van de dwangsom is echter afhankelijk van de termijn waarbij de beslissing uitblijft.

Klachten

Omdat een reactie op een klacht geen beschikking op aanvraag is, is de Wet dwangsom niet van toepassing op gevallen waar het bestuursorgaan de klacht niet tijdig afhandelt.⁷⁰

Soort besluit	Wet dwangsom en beroep van toepassing?
Verzoek om informatie	Nee ⁷¹
Verzoek om kwijtschelding	Nee ⁷²
Klachten	Nee ⁷³
WOB-verzoeken	Ja ⁷⁴
Bezwaarschriften	Ja ⁷⁵

⁶⁵ Artikel 236 lid 2 Gemeentewet

⁶⁶ Let op: deze regeling treedt pas op 1 januari 2010 in werking. Voor die tijd geldt de beslistermijn van 13 weken zoals beschreven in artikel 130 lid 1 van de Waterschapswet.

⁶⁷ Artikel 15.33 lid 3 Wet Milieubeheer jo artikel 236 lid 2 Gemeentewet

⁶⁸ Artikel 30 lid 8 Wet WOZ

⁶⁹ Artikel 4:17 Awb

⁷⁰ Artikel 4:17 Awb

⁷¹ Artikel 4:17, lid 1, Awb.

⁷² Artikel 1, lid 1, Invorderingswet 1990.

⁷³ Artikel 4:17, lid 1, Awb.

⁷⁴ Artikel 4:17, lid 1, Awb.

⁷⁵ Artikel 4:17, lid 1, Awb.

Conclusie

Uit bovenstaande tabel blijkt dat de Wet dwangsom alleen van toepassing is op bezwaarschriften en Wob-verzoeken. In alle andere gevallen is het –ondanks dat er geen financiële consequenties aan verbonden zijn- nog steeds belangrijk dat een bestuursorgaan binnen een redelijke termijn een beslissing neemt. Voor BSR geldt dat haar prioriteiten op de bezwaarafhandeling komt te liggen in 2010, aangezien de bezwaren geld kunnen kosten. In dat geval bestaat het gevaar dat BSR de afhandeling van de ingediende bezwaarschriften voortvarend ter hand zal nemen, hetgeen gevolgen kan hebben voor de algemene beginselen van behoorlijk bestuur. Hierop wordt in het volgende hoofdstuk ingegaan.

5. Algemene beginselen van behoorlijk bestuur

Inleiding

Naast wet- en regelgeving zijn de algemene beginselen van behoorlijk bestuur voor bestuurorganen van belang. Dit hoofdstuk richt zich op de algemene beginselen van behoorlijk bestuur en hoe deze samenhangen met de Wet dwangsom. Alvorens de drie voor BSR belangrijkste beginselen worden besproken, wordt kort beschreven wat deze beginselen inhouden en wat de plaats is binnen het bestuursrecht.

Beschrijving van de algemene beginselen van behoorlijk bestuur

De algemene beginselen van behoorlijk bestuur zijn o.a. ontstaan toen men op zoek ging naar middelen om de rechtmatigheidscontrole te verruimen. Rechters brengen ongeschreven rechtsbeginselen voorts in stelling om de rechtmatigheid van overheidshandelen te beoordelen, daar waar geschreven normering tekort schiet.⁷⁶

De rechter doet een beroep op rechtsbeginselen om regels te interpreteren, aan te vullen of te rechtvaardigen. Beginselen begeleiden veelal op een bescheiden wijze het proces van rechtsvorming. Zo kunnen rechters de beginselen gebruiken om onvolkomenheden of onduidelijkheden in de wet aan te vullen. Hiermee kunnen de beginselen worden gebruikt om de rechtmatigheid van overheidshandelen te beoordelen of controleren in gevallen waar de wet tekort schiet.⁷⁷ Daarnaast bestonden enkele beginselen al eerder dan enkele wettelijke bepalingen.

Deze algemene beginselen van behoorlijk bestuur behoren tot geldend recht, omdat ze naast al het geschreven recht de norm zijn voor overheidshandelen.

De algemene beginselen van behoorlijk bestuur kunnen op drie niveaus van invloed zijn:

1. bij de interpretatie van wettelijke bepalingen;
2. bij de vorming van bestuursbeleid daar waar wettelijk regeling dit toestaat of geheel ontbreekt;
3. bij de uitvoering van beleid.⁷⁸

Oorspronkelijk behoren de algemene beginselen van behoorlijk bestuur tot het ongeschreven recht en liggen het aantal en de inhoud ervan niet vast. Door de jaren heen is een aantal beginselen opgenomen (gecodificeerd) in de Algemene wet bestuursrecht. De codificatie van beginselen van behoorlijk bestuur is echter wel beperkt. De beginselen die niet zijn opgenomen in de wet zijn –ondanks de belangrijke rol die zij spelen- te complex en daarmee zou een codificatie beperkend werken.⁷⁹ Hieronder is een overzicht van de beginselen die wel of niet gecodificeerd zijn in de Awb.

De beginselen die gecodificeerd zijn in de Awb, zijn de volgende:

1. artikel 2 :4 Awb: verbod van vooringenomenheid (fair play);
2. artikel 3:2 Awb: zorgvuldige voorbereiding
3. artikel 3:3 Awb: verbod van détournement de pouvoir
4. artikel 3:4 Awb: evenredige belangenafweging
5. artikel 3:46 Awb: motiveringsbeginsel (zie ook 3:50 en 3:47 Awb)

De beginselen die niet zijn gecodificeerd in de Awb zijn:

⁷⁶ Schlössels, *In beginsel*, Kluwer, 2004

⁷⁷ Schlössels, *In beginsel*, Kluwer, 2004

⁷⁸ Cliteur, *Encyclopedie van de rechtswetenschap*, Kluwer, 2007. p 234

⁷⁹ Schlössels, *In beginsel*, Kluwer, 2004

1. gelijkheidsbeginsel
2. rechtszekerheidsbeginsel
3. vertrouwensbeginsel

Tot slot kan er nog onderscheid gemaakt worden tussen formele en materiële algemene beginselen van behoorlijk bestuur.

- De formele algemene beginselen van behoorlijk bestuur hebben betrekking op de totstandkoming van een besluit door een bestuursorgaan. Deze beginselen zien toe op de procedure.
- De materiële algemene beginselen van behoorlijk bestuur hebben betrekking op de inhoud van een besluit.

Het is zinvol om in dit verband dit onderscheid te noemen, aangezien BSR zowel betrokken is bij de totstandkoming van een besluit, almede bij de inhoud van een besluit. Immers, BSR behandelt de bezwaarschriften of aanvragen die via belanghebbende binnenkomen, zonder tussenkomst of instructies van de gemeenten waarvoor zij deze beslissingen maakt.

5.1 Beginselen waarmee BSR te maken heeft

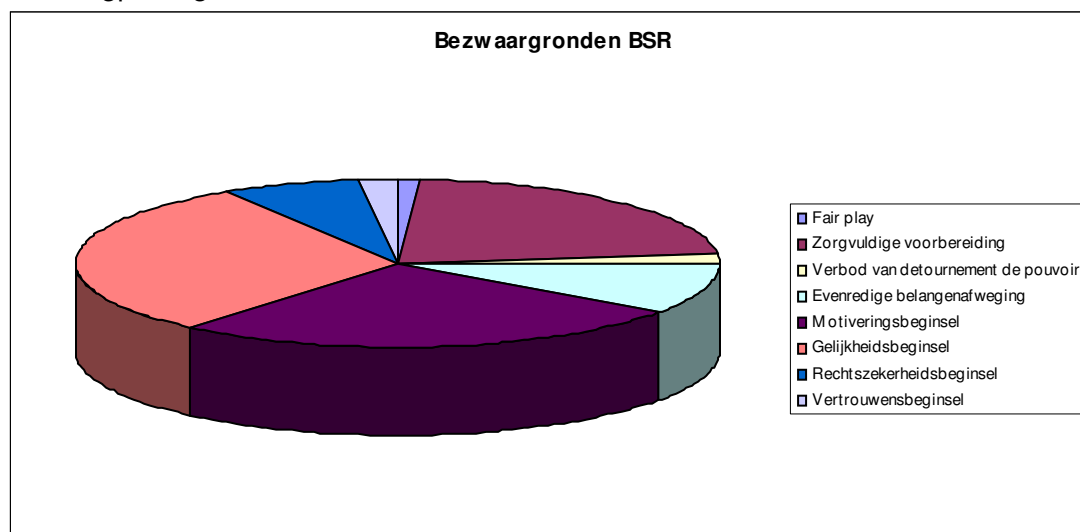
Inleiding

BSR ontvangt jaarlijks circa 7500 bezwaarschriften.⁸⁰ Deze bezwaarschriften komen binnen naar aanleiding van de door BSR verstuurde WOZ-beschikkingen en opgelegde belastingaanslagen. Omdat ongeveer 3500 bezwaarschriften betrekking hebben op de WOZ-waarde en de overige bezwaren zich verspreiden over de overige belastingaanslagen die BSR verstuurt, wordt in dit hoofdstuk ingegaan op de mogelijke bezwaren die betrekking hebben op de WOZ-waarde.

Allereerst wordt een selectie gemaakt van de drie beginselen die het meest voorkomen in de bezwaarschriften, vervolgens wordt het beginsel toegelicht, al dan niet voorzien van jurisprudentie, en vervolgens wordt er een korte bezwaarsituatie geschetst en omschreven hoe BSR hier mee omgaat en welk standpunt zij hierbij inneemt.

BSR en de algemene beginselen van behoorlijk bestuur

In 5.2 zijn 8 beginselen van behoorlijk bestuur genoemd. In onderstaande tabel zijn de beginselen opgenomen, die in bezwaarschriften het meest worden aangevoerd door de belastingplichtige.

⁸⁰ Ondanks dat deze gegevens niet voldoende gecontroleerd kunnen worden, is getracht een zo goed mogelijke schatting te maken.

In dit onderzoek is gekozen voor een drietal beginselen, dat het meest wordt aangevoerd in de bij BSR ingediende bezwaarschriften:

- Het zorgvuldigheidsbeginsel
- Het motiveringsbeginsel
- Het gelijkheidsbeginsel

Daarnaast moet een beslissing op een bezwaar een belanghebbende zoveel mogelijk definitieve duidelijkheid geven over hun rechten en plichten jegens het bestuursorgaan. Om dit te bereiken dient er een zorgvuldig onderzoek naar de relevante feiten en de af te wegen belangen te hebben plaatsgevonden en dient er sprake te zijn van een deugdelijke motivering.⁸¹ Tevens dienen alle gelijke gevallen op gelijke manier te worden behandeld en ongelijke gevallen naar mate van ongelijkheid. Indien een bestuursorgaan onderscheid gaat maken bij zijn beslissingen, dan wordt daarmee het gelijkheidsbeginsel geschonden en dit is o.a. op grond van o.a. artikel 1 Grondwet niet toegestaan.

⁸¹ Kamerstukken II 2008/09, 31 751, nr. 3

5.2 Het zorgvuldigheidsbeginsel

Inleiding

Volgens het bestuursrechtelijke zorgvuldigheidsbeginsel moet de overheid haar beslissingen zorgvuldig voorbereiden en ten uitvoerleggen. Het beginsel is vooral tot ontwikkeling gekomen als tegenwicht tegen de ongelijke verhoudingen tussen de burger en de overheid en als uiting van het rechtsstatelijke idee dat burgers beschermd moeten worden tegen willekeurig overheidshandelen.⁸²

Het zorgvuldigheidsbeginsel is opgenomen in artikel 3:2 jo 3:4 Awb.

Dit beginsel bepaalt dat een bestuursorgaan een besluit zorgvuldig moet voorbereiden. Ter voorbereiding van een besluit dient het bestuursorgaan de nodige kennis te vergaren omtrent de relevante feiten en de af te wegen belangen.⁸³

Ook dient het bestuursorgaan op de hoogte te zijn van alle relevante omstandigheden, aangezien dit kan leiden tot een ander standpunt.

Artikel 3:2 Awb legt op een bestuursorgaan de plicht om een zelfstandig onderzoek in te stellen naar de gegevens die van belang zijn om tot een juiste beslissing te kunnen komen. In sommige gevallen moet een bestuurorgaan op grond van artikel 3:5 Awb advies inwinnen bij een deskundige. In het verlengde van de ambtshalve onderzoeksplicht die bestaat bij de voorbereiding in het algemeen, geldt dat het bestuursorgaan ook de verantwoording draagt voor een zorgvuldige advisering. Gelet op de Awb strekt deze verantwoordelijkheid zich uit tot drie zaken: de voor de advisering noodzakelijke informatievoorziening, de tijdigheid van advisering, en de controle op de zorgvuldigheid waarmee het advies tot stand is gekomen. In de eerste plaats moet het bestuursorgaan op grond van artikel 3:7 Awb er voor zorgen dat de adviseur beschikt over alle gegevens die nodig zijn om zijn adviestaak te vervullen. Ook is het bestuursorgaan uiteindelijk verantwoordelijk voor tijdige aanvulling van eventuele onbekende gegevens waarbij gebruik kan worden gemaakt van de in artikel 4:5 Awb geboden aanvullingsmogelijkheid. Indien de adviseur heeft geadviseerd op basis van gebrekkige informatie, kan dit leiden tot vernietiging van het daarop gebaseerde besluit.⁸⁴

Het zorgvuldigheidsbeginsel kan in sommige gevallen met zich meebrengen dat met het doen van uitspraak op bezwaar gewacht dient te worden op de resultaten van een onderzoek ingesteld bij de behandeling van een bezwaarschrift van een derde.⁸⁵

Een bestuurorgaan dient zich te allen tijde te vergewissen dat een besluit berust op een onderzoek door een adviseur, op zorgvuldige wijze heeft plaatsgevonden.⁸⁶

De Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State overwoog in een uitspraak dat niet onderzocht was of belanghebbende bevoegd was (mede) namens de eigenaar het verzoek om vrijstelling en het tegen de weigering van de vrijstelling ingediende bezwaarschrift in te dienen. Door belanghebbende niet in de gelegenheid te stellen een door de eigenaar verleende machtiging over te leggen, heeft het college op het bezwaarschrift beslist zonder over de nodige kennis met betrekking tot de relevante feiten te beschikken waardoor de beslissing op bezwaar is genomen in strijd met het bepaalde in artikel 3:2 van de Awb.⁸⁷

⁸² Schlössels, *In beginsel*, Kluwer, 2004

⁸³ Artikel 3:2 Awb

⁸⁴ Schlössels, *In beginsel*, Kluwer, 2004

⁸⁵ Gerechsthof 's-Hertogenbosch 23 maart 2005, LJN: AT6407

⁸⁶ Artikel 3:9 Awb

⁸⁷ Raad van State, 26 september 2007, JB 2007/220

Zorgvuldigheid binnen BSR

Binnen BSR ontvangt men een groot aantal bezwaarschriften van belastingplichtigen over de WOZ-waarde. De meest voorkomende gronden van bezwaar zijn:

- de taxateur is niet objectief of onafhankelijk
- de informatie voorziening is slecht (geen cijfermatige adstructie)
- de waarde is niet inzichtelijk (het taxatierapport is slechts een A4tje groot en is niet gelinkt aan marktgegevens en WOZ-waarde)
- de woning is niet inpandig opgenomen
- er heeft geen zorgvuldig onderzoek plaatsgevonden.

Om de waarde in het economische verkeer van een object te kunnen bepalen en aan te laten sluiten op het op de waardepeildatum binnen de gemeente geldende waardeniveau, zijn omstreeks de geldende waardepeildatum gerealiseerde verkoopcijfers verzameld, geregistreerd en geanalyseerd. Na analyse van de verkoopcijfers is aan de binnen de gemeente gelegen object een waarde toegekend. Bij de vergelijking van de te taxeren woning met de verkochte, min of meer vergelijkbare, woningen is rekening gehouden met verschillen in objectkenmerken. Deze taxatie wordt uitgevoerd door de taxateurs die bij BSR in dienst zijn. Hierbij kan worden verwezen naar de verschillen tussen de woningen in kaveloppervlakte, inhoud, aanwezigheid van bijgebouwen, staat van onderhoud en ligging, althans voor zover dergelijke kenmerken objectief bezien de waarde in het economische verkeer per geldende waardepeildatum beïnvloeden.

Gelet op het massale karakter van een algehele herwaardering van de binnen de gemeente gelegen onroerende zaken in het kader van de Wet WOZ, wordt momenteel bij BSR geen enkele zaak tijdens deze herwaardering inpandig opgenomen. In de bezwaarfase wordt een object echter wel inpandig opgenomen, mits de aard van de aangevoerde gronden van het bezwaar daartoe nopen. Deze gronden kunnen o.a. zijn scheuren in de muren of fundering, lekkages, groot achterstallig onderhoud etc.

Indien een object als gevolg van de in de bezwaarfase aangevoerde gronden niet inpandig is opgenomen, kan worden opgemerkt dat een waardebepaling op basis van een uitpandige opname niet afdoet aan de betrouwbaarheid van de waardebepaling en dus ook niet aan de zorgvuldigheid, mits er ook andere bronnen zijn geraadpleegd. Deze andere bronnen zijn het kadaster, luchtfoto's, bouwdoSSIERS (inclusief tekeningen) etc. Het Hof van 's-Hertogenbosch zegt hierover dat:

“de omstandigheid dat de onroerende zaak slechts uitpandig is opgenomen, naar het oordeel van het hof niet afdoet aan de deugdelijkheid van het door de verweerder overgelegde taxatierapport. Uit de gedingstukken blijkt immers dat de verweerder diverse relevante bronnen, waaronder bouwtekeningen, heeft geraadpleegd. Het hof is van oordeel dat de taxatie met de nodige zorgvuldigheid is uitgevoerd.”⁸⁸

Overigens blijkt uit jurisprudentie dat de gemeente de vrijheid heeft om haar standpunt omtrent de waarde van een onroerende zaak te onderbouwen met andere vergelijkingsobjecten dan de vergelijkingsobjecten die in een eerdere fase zijn gehanteerd. In dit verband kan worden verwezen naar de uitspraak van het Gerechtshof te Amsterdam:

“5.6 Voorzover belanghebbende erover klaagt dat verweerder de woningen in de beroepsfase met andere objecten vergelijkt dan in een eerdere fase van het geding en betoogt dat het verweerder niet vrijstond om zijn waardebepaling in de beroepsfase anders te onderbouwen dan hij in een eerdere fase van het geding heeft gedaan, berust haar standpunt op een onjuiste rechtsopvatting. Zoals de Hoge Raad in BNB 1990/219 heeft*

⁸⁸ Gerechtshof 's-Hertogenbosch 19 juli 2005, nr. 03/00889

*overwogen, staat het verweerder vrij om in beroep een ander standpunt in te nemen dan bij de aanslagregeling, tenzij hij een toezegging heeft gedaan dan wel, anders dan door het enkele volgen van de aangifte op het betrokken punt, bij de belastingplichtige de indruk heeft kunnen wekken dat de aanslagregeling op dit punt berust op een weloverwogen standpuntbepaling (HR 14 februari 1990, nr. 26 402). Dit betekent voor het onderhavige geschil dat het verweerder vrijstond om voor het hof de WOZ-beschikking anders te onderbouwen of toe te lichten dan hij in een eerdere fase heeft gedaan.*⁸⁹

Samenvattend wordt geconcludeerd dat uit heersende jurisprudentie blijkt dat niet snel wordt geconcludeerd toe een mogelijk onzorgvuldig handelen bij het nemen van een besluit.

5.3 Het motiveringsbeginsel

Inleiding

BSR doet uitspraak de ingekomen bezwaarschriften, derhalve is het relevant om te weten in hoeverre zij deze beslissingen moeten motiveren.

Het motiveringsbeginsel is opgenomen in artikel 3:46 Awb:

“Een besluit dient te berusten op een deugdelijke motivering.”

Dit houdt in dat het bestuursorgaan zijn gegeven motivering kenbaar moet maken en dat de motivering het besluit ook moet kunnen dragen.⁹⁰ Dit aspect heeft betrekking op de inhoud van het besluit. Wat onder meer betekent dat de argumentatie van het bestuursorgaan die aan het besluit ten grondslag ligt consequent moet zijn.

Bij het motiveringsbeginsel kan men onderscheid maken tussen de materiële en formele beginselen. Het materiële beginsel is zoals hierboven vermeld in artikel 3:46 Awb opgenomen en het formele beginsel is vermeld in artikel 3:47 en 3:48 Awb. Het formele beginsel ziet toe op de totstandkoming van een motivering en het materiële beginsel ziet toe op de inhoud van de motivering. Dit onderscheid dient gemaakt te worden omdat BSR omwille de snelheid van uitspraak doen, er in sommige gevallen voor gekozen kan worden om de inhoud achterwege te laten. Een voorbeeld kan zijn in het geval dat het beroep gegrond verklaard wordt. Het is voor een belastingplichtige veelal niet relevant hoe dit besluit tot stand gekomen is, aangezien zijn bezwaar wordt gehonoreerd.

Artikel 3:48 Awb bepaalt dat de vermelding van de motivering achterwege kan blijven indien redelijkerwijs kan worden aangenomen dat daaraan geen behoefte bestaat. Maar indien een belanghebbende binnen een redelijke termijn om de motivering verzoekt, dan wordt deze zo spoedig mogelijk verstrekt.

Voorts dient de motivering inhoudelijk juist te zijn. Deze juistheid is gelegen in wet- en regelgeving, algemene beginselen van behoorlijk bestuur en eventueel nader (feitelijk) onderzoek die het besluit bevat. Specifieke wettelijke bepalingen moeten bij deze motivering worden vermeld.⁹¹

Indien er binnen een organisatie een vaste gedragslijn is neergelegd in een beleidsregel, kan ter motivering slechts worden volstaan met een verwijzing daartoe.⁹²

Indien een bestuursorgaan een besluit neemt dat afwijkt van een krachtens wettelijk voorschrift uitgebracht advies, dien die afwijking ingevolge artikel 3:50 Awb met redenen in de motivering te worden vermeld. Ondanks dat het opvolgen van adviezen niet verplicht is, dient het niet lichtvaardig te geschieden.⁹³

⁸⁹ Gerechtshof Amsterdam, 11 februari 2003, nr. 02/04102 PV, Belastingblad 2004, blz. 158

⁹⁰ Goorden, *Algemeen Bestuursrecht Compact*, Den Haag: Elsevier, 4^e druk

⁹¹ Artikel 3:47 lid 2 Awb

⁹² Artikel 4:82 Awb

⁹³ Goorden, *Algemeen Bestuursrecht Compact*, Den Haag: Elsevier, 4^e druk

Motivering binnen BSR

Bij de behandeling van bij de bij BSR ingekomen bezwaarschriften geldt steeds als uitgangspunt dat de beslissing op het bezwaar zo grondig mogelijk wordt gemotiveerd. Onafhankelijk van het antwoord op de vraag of in de bestreden uitspraak onvoldoende is ingegaan op de door belanghebbende aangevoerde gronden van het bezwaar, heeft zulks niet tot gevolg dat de uitspraak op het bezwaarschrift moet worden vernietigd. Uit fiscale jurisprudentie blijkt dat de gevolgen van het ontbreken van de grondige motivering beperkt zijn. In dit verband kan worden verwezen naar het arrest van de Hoge Raad.⁹⁴ In dit arrest overwoog de Hoge Raad als volgt:

“indien de uitspraak op een bezwaarschrift [.....] niet of niet voldoende met redenen is omkleed, dit alleen ten gevolge heeft dat het hof, zo het de uitspraak van de inspecteur bevestigt, verplicht is zelf de gronden daarvoor in zijn uitspraak op te nemen”.

In gelijke zin oordeelde het Gerechtshof te Leeuwarden:

“3.6 Belanghebbendes beroep op het motiveringsbeginsel heeft geen consequenties. Ook indien de uitspraak onvoldoende gemotiveerd mocht zijn, dan nog leidt dit op grond van vaste jurisprudentie van de Hoge Raad niet tot vernietiging van de uitspraak. Het hof kan een eventuele gebrekkige motivering aanvullen/verbeteren in de uitspraak op het beroep, waarbij dient te worden opgemerkt dat het hof niet is gebleken dat belanghebbende hierdoor in haar processuele belangen is geschaad.”⁹⁵

In soortgelijke zin oordeelde het Gerechtshof te 's-Hertogenbosch:

“De belanghebbende stelt dat de bestreden uitspraak onvoldoende dan wel onzorgvuldig is gemotiveerd. Daargelaten wat daarvan zij, merkt het Hof op dat deze klacht niet tot vernietiging van de bestreden uitspraak kan leiden, reeds omdat blijkens de jurisprudentie de loop van de procedure in belastingzaken meebrengt dat, indien de uitspraak op een bezwaarschrift niet of niet voldoende met redenen is omkleed, dit alleen ten gevolge heeft dat het Hof, zo het de uitspraak van de ambtenaar bevestigt, verplicht is zelf de gronden daarvoor in zijn uitspraak op te nemen (onder meer: de arresten van de Hoge Raad der Nederlanden van 15 april 1953, nummer 11 275, onder meer gepubliceerd in BNB 1953/155, van 4 april 1973, nummer 17 036, onder meer gepubliceerd in BNB 1973/117, van 25 oktober 1978, nummer 18 967, onder meer gepubliceerd in BNB 1978/311, van 26 maart 1980, nummer 19 418, onder meer gepubliceerd in BNB 1980/161, van 26 februari 1986, nummer 23 567, onder meer gepubliceerd in BNB 1986/138, van 21 juli 1989, nummer 25 739, onder meer gepubliceerd in BNB 1989/262, van 4 mei 1994, nummer 29 841, onder meer gepubliceerd in BNB 1994/195*, van 26 oktober 2001, nummer 36 483, onder meer gepubliceerd in V-N 2002/7.10).”⁹⁶*

Voorts kan verwezen worden naar de uitspraak van Gerechtshof 's-Hertogenbosch. Uit deze uitspraak blijkt dat als het om schending van het motiveringsbeginsel gaat, dit niet leidt tot terugverwijzing. Een ontbrekende of onvoldoende motivering is geen bijzonder omstandigheid.

“De enkele omstandigheid dat de desbetreffende uitspraak op bezwaar niet of onvoldoende is gemotiveerd, levert in beginsel onvoldoende grond op voor het oordeel dat de belanghebbende door het achterwege blijven van terugverwijzing in zijn processuele belangen zou worden geschaad. Bijzondere omstandigheden op grond waarvan in dit geval

⁹⁴ Hoge Raad, 4 mei 1994, nr. 29/481, BNB 1994/195

⁹⁵ Gerechtshof Leeuwarden, 16 januari 2004, nr. 02/1310, Belastingblad 2004, blz. 378.

⁹⁶ Hof 's-Hertogenbosch, 31 juli 2002, nr. 99/01015, Belastingblad 2003, blz. 378

*afgeweken zou moeten worden van het hiervoor omschreven uitgangspunt, zijn gesteld noch gebleken. De Rechtbank had zelf in de zaak moeten voorzien.*⁹⁷

Samenvattend wordt geconcludeerd dat uit heersende jurisprudentie blijkt dat een schending van het motiveringsbeginsel fiscaal juridisch gezien geen directe gevolgen heeft voor de uitspraak op het bezwaar.

5.4 Het gelijkheidsbeginsel

Inleiding

Het gelijkheidsbeginsel behoort tot onze meest fundamentele rechtsbeginselen.⁹⁸ Aan het gelijkheidsbeginsel wordt groot belang geacht, niet alleen in Nederlands recht maar ook internationaal. Het beginsel is niet gecodificeerd in de Awb, maar is in verschillende wetsartikelen terug te vinden. Een voorbeeld hiervan is artikel 1 van de Grondwet, artikel 14 EVRM en artikel 26 IVBPR;

Het beginsel is echter niet gemakkelijk toe te passen, aangezien de exacte betekenis niet vaststaat. Een bekende definitie is: gelijke gevallen dienen gelijk te worden behandeld.⁹⁹

Het gelijkheidsbeginsel ziet als beginsel van behoorlijk bestuur op de beslissingen van één en hetzelfde orgaan. Verschillen tussen gemeenten met betrekking tot het gevoerde beleid, en als gevolg daarvan verschillende beslissingen in feitelijke gelijke gevallen, is niet in strijd met het gelijkheidsbeginsel.¹⁰⁰

Uit nader onderzoek blijkt dat de rechter zelden besluiten vernietigt wegens het in strijd zijn met het gelijkheidsbeginsel. Dit komt onder andere doordat het voor belanghebbende/belastingplichtige moeilijk te bewijzen valt dat er sprake is van gelijke gevallen. Verder zijn de verschillen tussen twee gevallen voor de te nemen individuele, concrete beschikkingen meestal zo groot dat de beschikkingen niet gelijk uitvallen of hoeven uit te vallen.¹⁰¹

De Hoge Raad bepaalde dat toepassing van het gelijkheidsbeginsel toelaatbaar is indien:

- de ongelijke behandeling van rechtens en feitelijk gelijke gevallen steunt op een gevoerd begunstigend (niet-gepubliceerd) beleid
- zij voortkomt uit een oogmerk van begunstiging of
- in een meerderheid van de met het geval de betrokken vergelijkbare gevallen een juiste wetstoepassing achterwege is gebleven (meerderheidsregel).¹⁰²

Afgezien van de meerderheidsregel, dient de ongelijke behandeling derhalve het gevolg te zijn van een begunstigend beleid of een oogmerk van begunstiging.¹⁰³

De rechter toetst de uitvoering van de wet aan het gelijkheidsbeginsel zonder terughoudendheid. Daarbij beantwoordt hij de onderstaande vragen, waarbij geldt dat de rechter een volgende vraag alleen behandelt als hij de daaraan voorgaande vraag bevestigend heeft beantwoord:

1. Zijn de met elkaar vergeleken gevallen gelijk?
2. is de behandeling van de met elkaar vergelijkbare gevallen ongelijk?

⁹⁷ Gerechtshof 's-Hertogenbosch, 21 juni 2007, nr 06/00346, LJN BB1905

⁹⁸ Goorden, *Algemeen Bestuursrecht Compact*. Den Haag: Elsevier, 4^e druk

⁹⁹ Goorden, *Algemeen Bestuursrecht Compact*. Den Haag: Elsevier, 4^e druk

¹⁰⁰ Michiels, *Hoofdzaken van het bestuursrecht*, Deventer: Kluwer, 2006

¹⁰¹ van Ballegooij, *Bestuursrecht in het Awb-tijdperk*, Deventer: Kluwer, 6^e druk

¹⁰² Hoge Raad, 23 april 2004, 38262, LJN: AL8260

¹⁰³ Goorden, *Algemeen Bestuursrecht Compact*. Den Haag: Elsevier, 4^e druk

3. heeft de ongelijke behandeling van gelijke gevallen een in de jurisprudentie erkende oorzaak?
4. Bestaat er voor de ongelijke behandeling van de gelijke gevallen een objectieve en redelijke rechtvaardiging?

De Hoge Raad bepaalt in het onderstaande arrest dat de volgende punten moeten worden behandeld alvorens een beroep op het gelijkheidsbeginsel kan slagen;

De Hoge Raad oordeelde; *“dat niet valt in te zien op welke grond bij de afweging van het beginsel dat de wet moet worden toegepast tegen het beginsel dat de administratie gelijke gevallen gelijk moet behandelen, in het onderhavige geval aan laatstgenoemd beginsel doorslaggevende betekenis moet worden toegekend. Belanghebbende beroept zich, blijkens het slot van zijn beroepschrift in cassatie, niet erop dat de (door hem gestelde) ongelijke behandeling steunt op een gevoerd begunstigend beleid, waarvan te zijnen aanzien zou zijn afgeweken. Uit 's Hofs uitspraak of de stukken van het geding blijkt ook niet dat hij zich voor het Hof heeft beroepen op een oogmerk van begunstiging. Evenmin blijkt daaruit dat belanghebbende zich voor het Hof erop heeft beroepen dat ten aanzien van een meerderheid een juiste wetstoepassing achterwege is gebleven.”*¹⁰⁴

Begunstigend beleid

Begunstigend beleid houdt in dat ten voordele van bepaalde belastingplichtigen een juiste wetstoepassing achterwege wordt gelaten, terwijl bij andere niet van dit begunstigde beleid wordt afgeweken.¹⁰⁵

Beleid is een vaste gedragslijn, wat wil zeggen dat het niet hoeft te zijn vastgelegd in een beleidsregel.¹⁰⁶

Oogmerk van begunstiging

Van oogmerk van begunstiging is sprake indien onderscheid wordt gemaakt binnen een groep van belastingplichtige zonder dat hier een begunstigend beleid aan ten grondslag ligt.¹⁰⁷

Meerderheidsregel

De Hoge Raad heeft bepaald het volgende over de meerderheidsregel:

*“...de zogenaamde meerderheidsregel heeft ter bescherming van - in dit geval - belastingplichtigen tegen een willekeurige ongelijke behandeling de strekking te aanvaarden dat indien in een procedure voor de belastingrechter de belastingplichtige aannemelijk maakt dat in de meerderheid van met het zijne vergelijkbare gevallen een juiste wetstoepassing achterwege is gebleven en het als wederpartij in die procedure betrokken bestuursorgaan daartegenover niet stelt en in geval van betwisting niet aannemelijk maakt dat zulks het gevolg is van een van de wet afwijkend beleid dat niet geldt voor gevallen als dat van die belastingplichtige, de in de meerderheid van de vergelijkbare gevallen door het bestuursorgaan gevolgde gedragslijn ook voor de betrokken belastingplichtige behoort te worden gevolgd. In overeenstemming met dit processuele karakter van de meerderheidsregel dienen bij de toepassing ervan slechts in aanmerking te worden genomen de met het geval van de betrokken belastingplichtige vergelijkbare gevallen die aan het betrokken bestuursorgaan uit hoofde van zijn bevoegdheid bekend zijn...”*¹⁰⁸

Tevens kan worden verwezen naar een uitspraak van de Hoge Raad in 2005.¹⁰⁹ In deze zaak was er sprake van 4 identieke woningen in een rij. De belastingplichtige stelde dat zijn

¹⁰⁴ Hoge Raad, 26 november 2004, 38843, LJN: AR6481

¹⁰⁵ Hoge Raad 6 juni 1979, BNB 1979/211, LJN: AM4573

¹⁰⁶ Hoge Raad, 19 januari 1983, BNB 1983/132, LJN: AW9000

¹⁰⁷ Hoge Raad 28 maart 1984, BNB 1984/196, LJN: AW8563

¹⁰⁸ Hoge Raad 23 april 2004, 38262, LJN: AL8260

¹⁰⁹ Hoge Raad, 8 juli 2005, nr. 39850, LJN: AT8942

woning te hoog was gewaardeerd, terwijl de gemeente Velsen van mening was dat de andere 3 woningen te laag waren gewaardeerd. De Hoge Raad stelde de belastingplichtige in het gelijk.

Bij toepassing van de meerderheidsregel gaat het erom of in de meerderheid met de met het geval van belanghebbende vergelijkbare gevallen een juiste wetstoepassing achterwege is gebleven. Zodra dit het geval is, dient deze lijn ook in het geval van belanghebbende te worden vervolgd.

Geconcludeerd kan worden dat voor honorering van het gelijkheidsbeginsel –gelet op bovenstaande- voornoemde vragen positief dienen te worden beantwoord. Dit wordt nogmaals samengevat in een uitspraak van het Gerechtshof 's-Hertogenbosch:

*‘Voor honorering van het beginsel is vereist dat het gaat om feitelijk en rechtens gelijke gevallen. Verder moet er sprake zijn van begunstigend beleid, dan wel van een oogmerk van begunstiging. Als van begunstigend beleid of het oogmerk van begunstiging geen sprake is, komt toepassing van het gelijkheidsbeginsel aan de orde, indien wordt voldaan aan de zogenaamde meerderheidsregel’.*¹¹⁰

Gelijke behandeling binnen BSR

Binnen BSR is er de mogelijkheid om digitaal bezwaar te maken. Indien een belastingplichtige dit digitaal doet, ontvangt hij een ontvangstbevestiging waarop uitstel van betaling wordt verleend. Indien een belastingplichtige een bezwaar schriftelijk indient en hier niet expliciet om vraagt gebeurt dit niet. Er is in dit geval dus sprake van ongelijke behandeling, waarvoor geen redelijke en objectieve rechtvaardigingsgrond bestaat. De wijze van indiening van een bezwaarschrift vormt namelijk niet een zodanige grond.

In dit verband zal het gelijkheidsbeginsel uitsluitend worden toegespitst op fiscale zaken, aangezien BSR ‘slechts’ belastingaanslagen oplegt. Hierdoor zou het irrelevant zijn om te spreken over situaties die betrekking hebben op bijvoorbeeld bouwvergunningen of aanvragen voor uitkeringen.

BSR ontvangt een groot aantal bezwaarschriften die in het bijzonder gericht zijn op de WOZ-waarde. Derhalve zal de onderstaande toelichting daarop ook gericht zijn.

De indiener van zo’n dergelijk bezwaarschrift kan als bezwaargrond schending van het gelijkheidsbeginsel bevatten. Hieronder staan situatie(s) beschreven waarin een indiener – om verschillende redenen- het niet eens is met de waarde en zich beroept op het gelijkheidsbeginsel. Vervolgens zal met behulp van jurisprudentie worden duidelijk gemaakt wat de geldende opvattingen hierover zijn.

Indien een belanghebbende stelt dat voor een vergelijkbare onroerende zaak een hogere WOZ-waarde is vastgesteld en dat hierdoor sprake is van ongelijke behandeling.

Deze lagere waarden het gevolg zijn van:

1. objectieve verschillen in objectkenmerken tussen de objecten (de verschillen in objectkenmerken concreet noemen)
2. een incidentele taxatiefout.

Uitgangspunt voor het beantwoorden van de vraag of er sprake is van schending van het gelijkheidsbeginsel is de leer die de Hoge Raad over het gelijkheidsbeginsel heeft ontwikkeld in haar arresten.¹¹¹ In deze arresten overwoog de Hoge Raad:

“Buiten de gevallen waarin ongelijke behandeling van gelijke gevallen steunt op een gevoerd beleid of voortkomt uit een oogmerk van begunstiging, dient bij de afweging van het beginsel

¹¹⁰ Gerechtshof 's-Hertogenbosch, 2 augustus 2007, 04/01224, LJN: BB7891

¹¹¹ Hoge Raad 17 juni 1992, nr 26/777 en nr. 27/048, BNB 1992/294 en BNB 1992/295.

dat de wet moet worden toegepast tegen het beginsel dat de administratie gelijke gevallen gelijk moet behandelen, aan laatstgenoemd beginsel ook doorslaggevende betekenis te worden toegekend wanneer in een meerderheid van de met het geval van de betrokken belastingplichtige vergelijkbare gevallen een juiste wetstoepassing achterwege is gebleven, met dien verstand dat hierbij niet in aanmerking mogen worden genomen gevallen zoals die waarin een juiste wetstoepassing is achterwege gebleven vanwege het geringe financiële belang of waarin de aanslag niet overeenkomstig de wet is vastgesteld ten gevolge van tik- of schrijffouten of daarmee gelijk te stellen vergissingen.”

Verder overwoog de Hoge Raad nog het volgende:

“Voor toepassing van het gelijkheidsbeginsel is hier dan ook alleen plaats indien sprake is van onderling te vergelijken woningen, dat wil zeggen woningen die het kenmerk of de kenmerken gemeen hebben ten aanzien waarvan de voor de waardebepaling van belang zijnde fout is gemaakt en die zich te dien aanzien onderscheiden van andere woningen”.

Als er als gevolg van een incidentele fout, voor de door belanghebbende genoemde onroerende zaak een te hoge waarde in het economische verkeer per geldende waardepeildatum is bepaald –en verder is gebleken dat in de meerderheid van vergelijkbare gevallen een correctie waarde is bepaald- dient te worden onderzocht of dit niet het gevolg was van een gevoerd beleid dat was gericht op een bepaalde groep belanghebbenden. Als blijkt dat het een gevolg is van een gebrekkige waardering die voor een aantal belanghebbenden een begunstiging inhield, zal een beroep op schending van het gelijkheidsbeginsel niet slagen.

Samenvattend wordt geconcludeerd dat uit heersende jurisprudentie blijkt dat het voor een burger moeilijk is een succesvol beroep te doen op een schending van het gelijkheidsbeginsel.

5.5 Sancties voor schending van de algemene beginselen van behoorlijk bestuur

Inleiding

Uit voorgaande stukken blijkt dat indien een bestuursorgaan de algemene beginselen van behoorlijk bestuur schendt, de juridische consequenties beperkt zijn. De financiële gevolgen kunnen daarentegen groter zijn. Tot slot kan het leiden tot imagoschade voor het bestuursorgaan, als zij telkens weer voor de rechter moet verschijnen omdat de beginselen worden geschonden.

Het is nu nog moeilijk te bepalen of er in de toekomst sprake zal zijn van schending van de algemene beginselen van behoorlijk bestuur. Het risico bestaat dat hoe korter de beslistermijnen worden, hoe groter de kans op (te) snelle afhandelingen van bezwaarschriften, waardoor het risico van schending van de algemene beginselen van behoorlijk bestuur ook toeneemt. Ondanks dat verwacht mag worden dat bestuursorganen zich aan de wettelijke voorschriften en termijnen houden, blijft er het gevaar bestaan dat de algemene beginselen van behoorlijk bestuur worden geschonden. Geen enkel bestuursorgaan zit namelijk te wachten op een dwangsom wegens niet tijdig beslissen. Natuurlijk dient een bestuursorgaan zich aan de algemene beginselen van behoorlijk bestuur te houden en wettelijke termijnen in acht te nemen, maar uit hoofdstuk 5.4 blijkt echter dat de juridische gevolgen voor een bestuursorgaan, indien zij zich niet houdt aan deze beginselen, zeer beperkt zijn.

Het risico bestaat dat bestuursorganen op het moment dat zij een ingebrekestelling ontvangen alsnog snel een afwijzend besluit nemen zonder dat deze goed onderbouwd is. Als gevolg wordt de beroepsfase gestart en daardoor heeft het bestuursorgaan meer tijd om alsnog een beslissing te nemen. Wolfsen en Luchtenveld schrijven hierover het volgende:

“Het risico van dergelijk vertragend en «calculerend» gedrag door bestuursorganen dient echter niet hoog te worden ingeschat. Men mag immers aannemen dat door deze wet de vertegenwoordigende lichamen (gemeenteraden, provinciale staten enzovoorts) actief zullen gaan volgen hoe colleges van Burgemeester en Wethouders, Gedeputeerde Staten en dergelijke in de praktijk omgaan met het nemen van besluiten en het nakomen van beslistermijnen. Het is niet aantrekkelijk om veel dwangsommen te moeten betalen of om bij te verstrekken overzichten te moeten melden dat veel slecht gemotiveerde besluiten blijken te zijn genomen. Hierdoor zal, naast de financiële, er ook sprake zijn van een politieke prikkel om zowel binnen de wettelijke termijnen als ook zorgvuldig te beslissen.”¹¹²

Sancties binnen BSR

Stel dat een gemeente of BSR (te) snel of versneld uitspraak doet op een bezwaarschrift en daardoor een of meerdere van de drie beginselen van behoorlijk bestuur, te weten het zorgvuldigheidsbeginsel, het motiveringsbeginsel en het gelijkheidsbeginsel schendt, blijkt (uit jurisprudentie) dat de sancties voor een bestuursorganen beperkt zijn. Zo leidt slechte motivering of een beroep op onzorgvuldige voorbereiding niet tot vernietiging of terugwijzing naar het bestuursorgaan. Immers, uit voorgaande hoofdstukken blijkt dat de rechter vaak zelf tot aanvulling van het besluit overgaat. Tot slot blijkt uit de heersende jurisprudentie dat de kans van slagen van een beroep op het gelijkheidsbeginsel zeer gering is.

De enige sanctie die een rechter een bestuursorgaan oplegt, is het vergoeden van de griffierechten, omdat de wijze waarop het bezwaarschrift is afgehandeld het beroep kan hebben uitgelokt. De hoogte van de griffierechten zijn beduidend lager dan de maximale dwangsom van € 1.260,00. Hieronder staat een tabel voor de geldende griffierechten voor beroep, hoger beroep en beroep in cassatie in gemeentelijke belastingen en WOZ-zaken geldend per 1 februari 2009.

¹¹² Kamerstukken I 2005/06, 29 934, A, p 3

Beroep bij de rechtbank	
Natuurlijk persoon	€ 41
Niet-natuurlijk persoon	€ 297
Hoger beroep bij het gerechtshof	
Natuurlijk persoon	€ 110
Niet-natuurlijk persoon	€ 447
Heffingsambtenaar (achteraf)	€ 447
Beroep in cassatie bij de Hoge Raad	
Natuurlijk persoon	€ 110
Niet-natuurlijk persoon	€ 447
College van B&W (achteraf)	€ 447

Veroordeling tot betaling van het griffierecht gebeurt als blijkt dat een bestuursorgaan een beroep uitlokt (bijvoorbeeld bij schending van het motiveringsbeginsel).

Voorts kan een bestuurorgaan worden veroordeeld in de proceskosten. De berekening voor deze kosten is neergelegd in het Besluit proceskosten bestuursrecht dat eveneens per 1 oktober 2009 is gewijzigd. De in dit besluit genoemde bedragen waren sinds 1994 niet meer aangepast of gewijzigd naar de huidige situatie. Als gevolg daarvan zijn de bedragen per 1 oktober 2009 gewijzigd op grond van ontwikkelingen zoals loon- en prijspeil.

De bedragen die zijn aangepast zijn opgenomen in de Bijlage bij besluit proceskosten bestuursrecht en zijn geldend per 1 oktober 2009. Hieronder staat een korte opsomming van de wijziging in deze kosten. De wijzigingen zijn als volgt:¹¹³

Per 1 oktober 2009 hogere proceskosten vergoeding, stijging van 35,62%:
In onderdeel B van de bijlage bij het Besluit proceskosten bestuursrecht wordt € 322,- vervangen door € 437,- en wordt € 161,- vervangen door € 218,-.

Bij veroordeling in de proceskosten geldt de hoofdregel dat het beroep gegrond moet zijn.

Uit bovenstaande gegevens komt duidelijk naar voren dat een bestuurorgaan duidelijk minder moeten betalen aan griffierecht en proceskosten, dan dat zij zouden moeten betalen als zij de maximale dwangsom verbeurt. Het risico dat zij beginselen –in de toekomst- zullen schenden neemt daardoor toe. De zogenaamde politieke prikkel waar Wolfsen en Luchtenveld over spreken valt –naar mijn mening- dus onder het kopje “Haags geneuzel” en komt in tijden van geld- of tijdnoed op de laatste plaats.

Conclusie

De enige sanctie die een rechter een bestuursorgaan oplegt is het vergoeden van de griffierechten. Deze bedragen liggen echter stukken lager dan de maximale dwangsom van € 1.260,00. Daarnaast kan een bestuursorgaan worden veroordeeld tot vergoeding van de proceskosten.

De sancties voor een bestuursorgaan als BSR zijn derhalve veelal gelegen op het financiële vlak en niet op juridisch gebied. Desondanks raad ik bestuursorganen en BSR in het bijzonder aan om de geldende beslistermijnen aan te houden zonder afbreuk te doen aan de algemene beginselen van behoorlijk bestuur.

¹¹³ www.wetten.nl geraadpleegd op 2/11/2009

6. Conclusie

Alvorens de centrale vraag van dit onderzoek te beantwoorden, dient met nadruk te worden vermeld dat gedurende het onderzoek duidelijk is geworden dat BSR meer interesse heeft gehad in de organisatorische- dan in de juridische gevolgen van de Wet dwangsom en beroep bij niet tijdig beslissen. Omdat het een juridisch onderzoek betrof, worden hieronder zowel de juridische als organisatorische conclusies beschreven.

Binnen het Nederlandse rechtssysteem bestaan geschreven en ongeschreven algemene beginselen van behoorlijk bestuur die moeten worden nageleefd. Er is echter gebleken dat, zodra BSR onder druk komt te staan door grote aantallen reacties, de drie beginselen van behoorlijk bestuur minder van belang worden geacht. Uit (fiscale) jurisprudentie blijkt ook dat BSR altijd een uitspraak heeft waarachter zij zich kan 'verschuilen' indien zij deze beginselen (mogelijkerwijs) schendt. Hierdoor kan zij juridisch gezien met schending van het de drie beginselen (zorgvuldigheidsbeginsel, motiveringsbeginsel en het gelijkheidsbeginsel) weggkomen.

Als de algemene beginselen van behoorlijk bestuur worden geschonden, kunnen er weinig tot geen juridische sancties worden opgelegd. De BSR kan hoogstens in de proceskosten worden veroordeeld.

Het is mijn inziens niet wenselijk dat door de Wet dwangsom en beroep bij niet tijdig beslissen de algemene beginselen onder druk komen te staan. (De verwachting dat dit gaat gebeuren baseer ik op een vermoeden, want de wet is nog niet zo lang van kracht en er zijn dus geen harde cijfers.) Als deze onder druk worden gezet neemt de acceptatie bij de burgers ten aanzien van het bestuursorgaan af. Dit kan er toe leiden dat meer burgers in beroep gaan. Het gevolg is enkel dat de werkdruk bij de bestuursrechter toeneemt. Dit leidt tot een ongewenste verplaatsing van het probleem en dat acht ik niet maatschappelijk verantwoord. Niet alleen heeft de bestuursrechter het al druk genoeg heeft met de 'normale' zaken, maar het voegt feitelijk niets toe.

Op het moment dat een belanghebbende door BSR in het gelijk wordt gesteld, wordt er geen aandacht meer aan de inhoud besteedt. Dit is juridisch weliswaar niet correct, maar organisatorisch gezien wel praktisch. Uit dit onderzoek blijkt duidelijk dat de organisatorische aspecten hoger in het vaandel staan dan de juridische aspecten.

Wanneer men strikt naar de Wet dwangsom en beroep bij niet tijdig beslissen kijkt, ligt het voor de hand dat bestuursorganen binnen de wettelijke termijn uitspraak moeten doen. Hierdoor blijven de kosten laag en, indien er een beroepsprocedure wordt opgestart heeft het bestuursorgaan extra tijd om alsnog een 'goed' besluit te nemen. De proceskosten liggen immers lager dan een maximaal verbeurde dwangsom van € 1.260,00. Uit de jurisprudentie die geraadpleegd is en die betrekking heeft op de drie beginselen die in dit onderzoek zijn behandeld, geven duidelijk aan dat zij grote kans hebben om geschonden te worden indien de tijdsdruk toeneemt. Zo worden zaken zelden vernietigd of terugverwezen naar het bestuursorgaan. De rechter neemt de plaats in van het bestuursorgaan en gaat zelf over tot invulling van datgene wat het bestuursorgaan heeft nagelaten.

Afsluitend wordt geconcludeerd dat de Wet dwangsom en beroep bij niet tijdig beslissen wel degelijk invloed heeft op het risico dat de algemene beginselen van behoorlijk bestuur worden geschonden. Indien dit gebeurt, zo blijkt uit jurisprudentie, heeft het bestuursorgaan echter genoeg uitspraken waar zij zich op kan beroepen zodat de juridische sancties tot een minimum worden beperkt.

7. Aanbevelingen

Het risico op een dwangsom of een beroepsprocedure neemt toe als de hoeveelheid werk, en dus de werkdruk, groot is en het tijdslimiet nadert. Het bestuursorgaan kan zelf ook maatregelen treffen binnen haar organisatie om deze kans op dwangsommen te verkleinen, zonder dat zij hierdoor de algemene beginselen van behoorlijk bestuur schend.

Om te voorkomen dat termijnen niet worden gehaald worden dient er organisatorisch binnen BSR een en ander te veranderen. Hieronder staat een aantal aanbevelingen dat er voor kan zorgen dat de afhandelingen van termijngebonden stukken wordt versnelt. De kans op een dwangsom wordt daardoor verkleint en de schending van de algemene beginselen wordt vermeden.

Kwijtschelding

BSR hanteert bij kwijtschelding een beslistermijn van 90 dagen (12 weken) terwijl in het door BSR opgestelde Leidraad Invordering een termijn van 8 weken staat vermeld. Deze afwijkingen dienen direct te worden aangepast om onduidelijkheden te voorkomen.

Update: op de laatste stagedag is mij toegezegd dat deze afwijking per 1 januari 2010 wordt aangepast en er dus sprake zal zijn van een 90 dagen termijn in het leidraad.

Bezwaarschriften

Binnen BSR is het niet mogelijk om de werkvoorraad met een druk op de knop in te zien. De managementinformatie is dus niet actueel of eenvoudig te raadplegen. Wel zijn er lange en onoverzichtelijke lijstjes waarin staat aangegeven hoeveel bezwaarschriften op belastingaanslagen er per gemeente in behandeling zijn en wanneer die zijn ingediend.

Het is zeer moeilijk om overzicht te bewaren en de werkvoorraad goed te verdelen.

De kans op een dwangsom neemt hierdoor toe en BSR loopt het risico imago schade op te lopen.

Indien een burger via de website van BSR een bezwaarschrift indient, kan zij deze niet te ondertekenen en krijgt de burger automatisch uitstel van betaling. Deze gang van zaken komt niet overeen met de schriftelijke bezwaren en is tevens in strijd met de Wet elektronisch bestuurlijk verkeer. Deze wet geeft expliciet aan dat aan ondertekening is voldaan indien er sprake is van een elektronische handtekening. Deze is evenmin aanwezig.

Deze indieners krijgen alleen uitstel van betaling indien zij daar expliciet om verzoeken en indien een bezwaarschrift niet is ondertekend, is dit in strijd met de wet. BSR dient één lijn te trekken om ongelijke behandeling te voorkomen. Het is dus raadzaam om de digitale weg aan te passen of iedereen uitstel van betaling te geven gedurende de bezwaarprocedure.

Meldingen

Alle meldingen die bij BSR binnenkomen worden ingeboekt als bezwaarschrift. Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen meldingen, wijzigingen of bezwaren. Dit is een onzorgvuldige werkwijze die niet alleen het overzicht en inzicht in aantallen vertroebelt, maar ook het risico op een dwangsom verhoogt.

Het is namelijk niet inzichtelijk hoeveel 'echte' bezwaarschriften er in behandeling zijn en hoeveel meldingen (die ook als bezwaar worden behandeld) er in behandeling zijn.

Aangezien er voor meldingen de Wet dwangsom en beroep bij niet tijdig beslissen niet van toepassing is en voor daadwerkelijke bezwaarschriften wel, is de kans groot dat de een de ander vertraagt.

Klachten

Als een belastingplichtige wil klagen over het gedrag van de medewerker, de werkwijze of andere onderwerpen die betrekking hebben op BSR kan zij hierover niets vinden op de website. Onder het kopje 'klachten' staat namelijk niets vermeld. Het is voor BSR een aanbeveling om een en ander te vermelden. BSR verwijst niet naar de Nationale Ombudsman. Wanneer de Nationale Ombudsman een zaak in behandeling neemt, brengt dit

altijd kosten met zich mee (€ 1.004,- per dossier) die voor rekening komen van het bestuursorgaan.

Via andere wegen wordt de burger echter wel op de Nationale Ombudsman gewezen en derhalve is het voor BSR beter om transparant te zijn omtrent de klachtenprocedure.

Het is raadzaam voor BSR om een klachtenprocedure te beschrijven waarbij de klacht kan worden gericht aan een klachtenconsulent en welke inhoudelijke eisen er worden gesteld. Hierdoor biedt je een klager de mogelijkheid om zijn klacht te kunnen uiten zonder dat de Nationale Ombudsman er bij wordt betrokken en zonder dat het imago van BSR wordt geschonden.

Digitaal verkeer

Omdat het in de huidige maatschappij normaal is om digitaal te communiceren en BSR haar weg hier voor openstelt, dient zij hierover een en ander te regelen. Indien hierover helder beleid wordt opgesteld is het voor het BSR en de burger duidelijk wat wel en niet mogelijk is. Nu is er binnen BSR sprake van onduidelijkheden omtrent e-mailverkeer en hoe dit verder in behandeling moet worden genomen. Een dergelijk beleid moet hier duidelijkheid over verschaffen en moet voorkomen dat stukken gaan 'zwerven' of verkeerd worden behandeld.

Uitspraak op bezwaar

Als een indiener van een bezwaarschrift gelijk krijgt of nagenoeg gelijk krijgt (voor 90%) kan BSR de uitspraak kort houden. Er hoeft in deze gevallen vaak niet gemotiveerd te worden en hiermee is de afhandeltijd voor bezwaarschriften korter in vergelijking met een bezwaarschrift waarover negatief wordt beschikt. Het voordeel is wel dat, er meer tijd is voor bezwaarschriften die een uitgebreid gemotiveerd antwoord dienen te krijgen. Het kan een aanbeveling zijn voor BSR om in gevallen waar volstaan kan worden met een korte uitspraak, dit ook te doen. Zo hoeven er niet eerst allerlei tekstblokken te worden aangehaald, maar kan men zeggen dat het bezwaar gegrond is. Dit bespaard –zoals hierboven al geschreven is- tijd.

Aanbevelingen aan de rechter

Naast de organisatorische en juridische aanbevelingen voor BSR wil ik hierbij ook een aanbeveling doen aan de belastingrechter:

Indien er beroep wordt ingesteld dient de rechter te controleren of er voldaan is aan wet- en regelgeving en of de algemene beginselen van behoorlijk bestuur. Blijkt er bijvoorbeeld dat er niet of onvoldoende is gemotiveerd, dient de rechter de zaak direct terug te verwijzen zonder dat partijen ter zitting hoeven te verschijnen. Hierdoor worden kosten en tijd bespaard. De rechter zou het bestuursorgaan een termijn voorzien van een dwangsom kunnen opleggen waarbinnen zij haar fout moet herstellen. Deze termijn zou bijvoorbeeld de 6 weken termijn uit artikel 7:10 Awb kunnen zijn. Het bestuursorgaan heeft hierdoor genoeg tijd gehad om een en ander in orde te maken.

Aanbevelingen voor de wetgever

Tot slot wil ik een aanbeveling voor de wetgever doen.

De verschillen tussen de belastingrechter en bestuursrechter moeten verdwijnen. Bij de bestuursrechter wordt een zaak terugverwezen zonder inhoudelijke behandeling, indien er inhoudelijk iets niet correct is of een beginsel wordt geschonden. Bij de belastingrechter wordt de zaak wel inhoudelijk behandeld en dat is mijns inziens niet correct. De fout ligt immers bij het bestuursorgaan en die komt er gemakkelijk vanaf omdat tot nu de zaak inhoudelijk wordt behandeld bij de belastingrechter. Dit zou gelijk moeten zijn aan de procedure bij de bestuursrechter.

8. Evaluatie

Het verloop van dit onderzoek is mij reuze mee gevallen. In het begin vond ik het moeilijk om een goede vraag- en doelstelling op papier te krijgen. Dit kwam mede doordat er al over dit onderwerp geschreven is en ik toch iets unieks wilde, iets wat er uit zou springen. Omdat de wet tijdens de start van mijn stage nog niet van kracht was, kon ik in het begin mijn informatie alleen ontleen aan kamerstukken en publicaties van juristen. Na 1 oktober 2009 heb ik rechtspraak.nl goed in de gaten gehouden en uiteindelijk zijn er een aantal uitspraken geweest die ik heb verwerkt in het onderzoek. Enerzijds vond ik het makkelijk dat het onderwerp een wet was die nog niet in werking was getreden, anderzijds was het ook lastig omdat ik sommige vragen van bijvoorbeeld collega's niet direct kon beantwoorden. Eerst moest ik de kamerstukken doornemen en me daarop richten. Na 1 oktober 2009 heb ik wel kunnen verwijzen naar een uitspraak.

Ten aanzien van de algemene beginselen heb ik in eerste instantie niet veel problemen gehad. Ik heb voor een praktische aanpak gekozen, oftewel ik ben naar de bezwaarschriften van BSR gaan kijken. Vervolgens heb ik een lijstje gemaakt met meest aangevoerde bezwaren en deze heb ik verwerkt in een tabel. Op grond van die uitkomst heb ik de keuze gemaakt voor de drie beginselen die in dit onderzoek behandeld zijn. Ik was en ben me er nog steeds van bewust dat alle andere beginselen ook belangrijk zijn om te onderzoeken, echter zou dit leiden tot een te groot onderzoek. Ik vind dat deze aanpak heeft geleid tot een juiste uitkomst en zou het in de toekomst niet anders doen.

Tot slot vond ik het heel leuk dat collega's mij om informatie vroegen omtrent deze nieuwe wet. Zo heb ik gedurende dit onderzoek een tweetal presentaties gehouden die met enthousiasme zijn ontvangen. Maar kreeg ik ook vragen gedurende mijn stage. Deze varieerde van interesse, tot praktijk vragen die naar aanleiding van een brief of e-mail van een belastingplichtige binnenkwamen.

Ik kijk met tevredenheid terug op dit onderzoek en vind dat mijn onderzoek geslaagd is. Ik ben benieuwd of dit onderzoek -nadat het gepubliceerd is in het Belastingblad- nog reacties opwekt bij andere juristen of overheidsmedewerkers. Voorts hou ik de jurisprudentie in de gaten, maar ben van mening dat dit de uitkomst van het onderzoek niet onderuit haalt.

Literatuurlijst

Boeken

Baarda, De Goede en Teunissen, *Basisboek Kwalitatief Onderzoek*, Groningen: Wolters-Noordhoff 2005

G.A.C.M. van Ballegooij, *Bestuursrecht in het Awb-tijdperk*, Deventer: Kluwer, 6^e druk

Fockema Andrea's, *Verwijzend & verklarend Juridisch woordenboek*, Martinus Nijhoff, 13e, 2005

Mr. M.M. Franse, *Handboek bezwaar en beroep*, Zwolle: Taxon

Mr. M.M. Franse, *Handboek Gemeentelijke Belastingen*, Zwolle: Thorbecke

Mr. C.P.J. Goorden, *Algemeen Bestuursrecht Compact*. Den Haag: Elsevier, 4e druk

Dr. R.H. Happé, *Drie beginselen van fiscale rechtsbescherming*, Deventer: Kluwer 1996

Kluwer, *Kluwer College Bundel, Wetteksten 2008-2009, publiekrecht*, Deventer, Kluwer

F.C.M.A. Michiels, *Hoofdzaken van het bestuursrecht*, Deventer: Kluwer, 2006

R.J.N. Schlössels, A.J. Bok, H.J.A.M. van Geest, S. Hillegers, *In beginsel*, Deventer: Kluwer 2004

Mr. J.W.P. Verheugt, *Inleiding in het Nederlandse recht*, Den Haag: Boom Juridische Uitgevers, 13^e druk

Publicaties

Mr. C.M. Saris, *Tijdig beslissen, het doel dichterbij?* Gepubliceerd in het boek "niet tijdig beslissen" VAR Vereniging voor bestuursrecht 01/01/2007

Mr. C.M. Saris, *Tijdig beslissen, het doel dichterbij met de Wet dwangsom en beroep bij niet tijdig beslissen en de verruiming van de Lex silencio positivo?*, de Gemeentestem 2008, 7292

J. Clarenbeek en C. Laerweij-Duits, *Is uw gemeente voorbereid?* Gepubliceerd op www.overheidsmanagement.nl 01-12-2008

Handreiking Bezwaarschriftprocedure Algemene Wet Bestuursrecht, Den Haag: Boom Juridische Uitgevers, 2004

Elektronische bronnen

<http://www.minfin.nl>

<http://www.minbzk.nl>

<http://www.bsr.nl>

<http://www.vng.nl>

<http://www.unievanwaterschap.nl>

<http://www.rechtspraak.nl>

<http://www.wetten.nl>

<http://www.ombudsman.nl>

<http://www.waarderingskamer.nl>
<http://www.justitie.nl>

Jurisprudentie

Hoge Raad 6 juni 1979, BNB 1979/211, LJN: AM4573,
Hoge Raad, 19 januari 1983, BNB 1983/132, LJN: AW9000,
Hoge Raad 28 maart 1984, BNB 1984/196, LJN: AW8563,
Hoge Raad, 4 mei 1994, nr. 29/481, BNB 1994/195
Hoge Raad 17 juni 1992, nr 26/777 en nr. 27/048, BNB 1992/294 en BNB 1992/295.
Hoge Raad 23 april 2004, 38262, LJN: AL8260
Hoge Raad, 23 april 2004, 38262, LJN: AL8260
Hoge Raad, 26 november 2004, 38843, LJN: AR6481
Hoge Raad, 8 juli 2005, 39850, LJN: AT 8942

Gerechtshof 's-Hertogenbosch, 31 juli 2002, nr. 99/01015, Belastingblad 2003, blz. 378
Gerechtshof Leeuwarden 18 september 2002, BK 362/01, LJN: AE 8613
Gerechtshof Amsterdam, 11 februari 2003, nr. 02/04102 PV, Belastingblad 2004, blz. 158
Gerechtshof Leeuwarden, 16 januari 2004, nr. 02/1310, Belastingblad 2004, blz. 378
Gerechtshof 's-Hertogenbosch 23 maart 2005, LJN AT6407
Gerechtshof 's-Hertogenbosch 19 juli 2005, nr. 03/00889
Gerechtshof 's-Hertogenbosch, 21 juni 2007, nr. 06/00346, LJN BB1905
Gerechtshof 's-Hertogenbosch, 2 augustus 2007, 04/01224, LJN: BB7891

Rechtbank Haarlem, AWB 09/5904, LJN: BK7382
Rechtbank Amsterdam, 368510, LJN: BC0337
Rechtbank Maastricht, AWB 08 / 1789, LJN BJ3215

Raad van State, 26 september 2007, JB 2007/220

Kamerstukken

Circulaire Wet dwangsom en beroep bij niet tijdig beslissen, Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, 19 november 2008

Kamerstukken I 2005/06, 29 934, A
Kamerstukken II, 2005/06 30 435 nr. 3
Kamerstukken II 2008/09, 31 751, nr. 3

Bijlagen

I	Beleidsregel verkeer langs elektronische weg	blz. 47
II	Artikel Belastingblad	blz. 49
III	Onderzoeksopzet	blz. 54
IV	Wet dwangsom en beroep bij niet tijdig beslissen	blz. 62

Bijlage I

Beleidsregel verkeer langs elektronische weg.

Het Dagelijks bestuur van de Gemeenschappelijke regeling Belastingssamenwerking Rivierenland (hierna de BSR);

gelet op de artikelen 2:13 tot en met 2:17 van de Algemene wet bestuursrecht,

BESLUIT:

vast te stellen de volgende Beleidsregels voor het indienen van bezwaarschriften via de elektronische weg.

Artikel 1 Reikwijdte beleidsregel

Deze beleidsregel is van toepassing bij verkeer langs elektronische weg.

Artikel 2 Begripsbepaling

In deze beleidsregel wordt verstaan onder:

- a. website BSR: <http://www.bsr.nl>;
- b. webformulier: elektronisch in te vullen en te verzenden formulier dat op de website van BSR is geplaatst ten behoeve van het gebruik van de elektronische weg voor bestuurlijk verkeer;
- c. DigiD: een landelijk systeem om de identiteit van burgers vast te stellen die via internet diensten afnemen van overheidsinstellingen;
- d. Een elektronische handtekening:
 - voor burgers: een via een aanmelding bij DigiD verkregen gebruikersnaam en wachtwoord.
 - Voor bedrijven: een subject- en aanslagnummer.

Artikel 3 Openstelling elektronische weg

Overeenkomstig het gestelde in artikel 2:15 Algemene wet bestuursrecht, stelt het bestuursorgaan de elektronische weg open voor:

- a. het indienen van bezwaarschriften tegen WOZ-beschikkingen;
- b. het indienen van bezwaarschriften tegen belastingaanslagen:
 1. onroerende zaakbelastingen;
 2. rioolrechten;
 3. afvalstoffenheffing;
 4. hondenbelasting;
 5. watersysteemheffing gebouwd;
 6. watersysteemheffing ingezetenen;
 7. watersysteemheffing natuurterrein;
 8. watersysteemheffing ongebouwd;
 9. wegenheffing;
 10. forensenheffing;
 11. roerende-zaakbelasting;
 12. reclamebelasting.
- c. aanvragen van kopie aanslagen
- d. opvragen van taxatieverslagen
- e. aanvragen kwijtscheldingsformulier
- f. aan- of afmelden van honden
- g. gegevens wijzigen, in het bijzonder de naw-gegevens, telefoonnummer en

e-mail

- h. aangifte zuiveringsheffing voor bedrijven
- i. het aanvragen en/of wijzigen van automatische incasso

Artikel 4 Verplicht gebruik webformulieren

1. Bestuursrechtelijk verkeer langs elektronische weg kan uitsluitend door middel van de daarvoor bestemde webformulieren langs elektronische weg worden ingediend;
2. Het in het eerste lid bedoelde webformulier is toegankelijk op de website <http://www.bsr.nl>
3. Toegang tot het webformulier is mogelijk voor belastingschuldigen en/of belanghebbende, zijnde een burger, door het invoeren van het aanslagnummer en DigiD, respectievelijk een bedrijf, door het invoeren van het subject- en aanslagnummer.

Artikel 5 Wijze verzending aanvullende informatie

Aanvullende documenten kunnen tegelijkertijd met het webformulier worden meegezonden.

Artikel 6 Weigering elektronische berichten

1. Via de elektronische weg ingediende webformulieren inclusief aanvullende informatie worden door de software van BSR geweigerd indien deze voorzien zijn van een virus.
2. Via de elektronische weg ingediende webformulieren inclusief aanvullende informatie worden geweigerd indien deze op een ander wijze dan middels in het in artikel 4, eerste lid bedoelde webformulier worden ingediend.

Artikel 7 Ondertekening webformulieren

1. Als elektronische handtekening ter ondertekening van een webformulier inclusief aanvullende informatie door een burger, zoals bedoeld in artikel 2:16, wordt beschouwd de in artikel 4, derde lid genoemde combinatie van het aanslagnummer en DigiD, respectievelijk bedrijven door het invoeren van het subject- en aanslagnummer.
2. Een langs elektronische weg verzonden webformulieren inclusief aanvullende informatie, dat op andere wijze is ondertekend dan in het eerste lid omschreven, wordt geweigerd.

Artikel 8 Tijdstip ontvangst elektronische berichten

1. Als tijdstip van ontvangst van een ingediend webformulier inclusief aanvullende informatie wordt aangemerkt het tijdstip waarop de op het webformulier ingevulde gegevens zijn binnen gekomen op de website van BSR.
2. Direct na binnenkomst van een bezwaarschrift het webformulier inclusief aanvullende informatie, wordt een schriftelijke ontvangstbevestiging naar de indiener verstuurd.

Artikel 9 Bekendmaking beslissing op bezwaarschrift

Een beslissing na aanleiding van een ingediend webformulier inclusief aanvullende informatie wordt altijd schriftelijk aan de indiener ervan bekend gemaakt.

Artikel 10 Inwerkingtreding

1. Dit besluit treedt in werking per 1 januari 2010.
2. Dit besluit kan worden aangehaald als "Beleidsregels verkeer langs elektronische weg".

Tiel, 16 december 2009

Het dagelijks bestuur voornoemd,
de directeur,

de voorzitter,

Bijlage II

Artikel Belastingblad

Inleiding

Met ingang van 1 oktober 2009 is de Wet dwangsom en beroep bij niet tijdig beslissen in werking getreden. Deze wet beoogt burgers te beschermen tegen trage besluitvorming van bestuursorganen.

In de Wet dwangsom en beroep bij niet tijdig beslissen zijn een tweetal bepalingen omgenomen waarmee de burger/aanvrager trage besluitvorming tegen kan gaan. Ten eerste bepaald de wet dat bestuursorganen een dwangsom dienen te betalen indien zij niet tijdig beslissen op aanvragen en bezwaarschriften.

Ten tweede bepaald de wet dat benadeelde(n) rechtstreeks beroep kunnen instellen bij de rechtbank in het geval van niet tijdig beslissen.

Men kan zich echter afvragen in hoeverre deze situatie verschilt met die van voor 1 oktober 2009. Waren er niet al voldoende middelen om als burger op te treden tegen trage besluitvorming en beschermt deze wet de burger wel in voldoende mate?

Dit artikel zal zich toespitsten op organisaties die belast zijn met het versturen van WOZ-beschikkingen en het opleggen van belastingaanslagen.

Dwangsom bij niet tijdig beslissen

Per 1 oktober 2009 is de Wet dwangsom en beroep bij niet tijdig beslissen van kracht en is de dwangsomregeling van toepassing in situaties waarin bestuursorganen niet tijdig een beslissing nemen.

Alvorens de dwangsomregeling van toepassing is, dient te worden voldaan aan een tweetal voorwaarden:

3. het bestuursorgaan heeft niet tijdig beslist op een aanvraag;
4. de aanvrager heeft het bestuur in gebreke gesteld.

Niet tijdig beslissen wil zeggen dat een bestuursorgaan bij het nemen van een besluit de beslistermijn heeft overschreden. Artikel 4:13 lid 1 Awb bepaald dat een bestuursorgaan moet beslissen binnen een wettelijke termijn en indien deze ontbreekt binnen een redelijke termijn. De wet bepaald dat een redelijke termijn in ieder geval binnen acht weken na ontvangst van de aanvraag is verstreken, mits het bestuursorgaan geen beschikking heeft gegeven of geen redelijke termijn heeft gesteld waarbinnen de aanvrager wel een beschikking tegemoet mag zien.¹¹⁴

Ingebrekestelling:

De dwangsomregeling beoogt bestuursorganen tijdig te laten beslissen doormiddel van een financiële prikkel. De aanvrager activeert als het ware deze dwangsomregeling doormiddel van een ingebrekestelling.

De ingebrekestelling kan geschieden vanaf de eerste dag dat een bestuursorgaan de termijn overschrijd. Het doel van deze ingebrekestelling is om het bestuursorgaan nog een redelijke termijn te geven om de tekortkoming te herstellen.

Om een bestuursorgaan in gebreke te stellen, stelt artikel 6:82 BW als enige eis dat dit schriftelijk dient te geschieden. Nu rijst de vraag hoe het zit met e-mail verkeer. Artikel 2:15 Awb bepaald hierover het volgende: *Een bericht kan elektronisch naar een bestuursorgaan worden verzonden voor zover het bestuursorgaan kenbaar heeft gemaakt dat deze weg is*

¹¹⁴ Artikel 4:13 lid 2 A

geopend. Het bestuursorgaan kan nadere eisen stellen aan het gebruik van de elektronische weg.

Tevens heeft de rechter bepaald dat een ingebrekestelling per e-mail mag geschieden.¹¹⁵ Het bestuursorgaan dient derhalve een besluit te nemen over de wenselijkheid en de voorwaarden van digitaal verkeer.

Na ontvangst van zo'n ingebrekestelling heeft het bestuursorgaan 2 weken de tijd om alsnog een besluit te nemen. Indien dit niet gebeurt, verbeurt het bestuursorgaan per dag dat het besluit uitblijft een dwangsom.¹¹⁶

Het bestuursorgaan is de dwangsom verschuldigd vanaf de dag waarop de twee weken zijn verstreken welke zijn ingegaan vanaf het moment dat de beslistermijn was verstreken en het bestuursorgaan een schriftelijke ingebrekestelling van de aanvrager heeft ontvangen. Bijvoorbeeld: Op woensdag 1 december ontvangt het bestuursorgaan de ingebrekestelling, donderdag 15 december (2 weken en 1 dag later) is de eerste dag waarover de dwangsom is verschuldigd.

Indien een aanvrager een ingebrekestelling indient nog voordat de beslistermijn is geëindigd is dit ongeldig. Een aanvrager kan dus niet bij zijn aanvraag tevens een ingebrekestelling toevoegen. Uitzondering hierop is in het geval dat de ingebrekestelling abusievelijk 1 dag te vroeg is ingediend. Het bestuursorgaan zo zo'n in gebreke stelling wel als geldig beschouwen. Regel is dat de dwangsom te allen tijden twee weken en een dag later is verschuldigd.

Dwangsom

Indien een beschikking op aanvraag niet tijdig wordt gegeven, verbeurt het bestuursorgaan aan de aanvrager een dwangsom voor elke dag dat het in gebreke is, echter voor ten hoogste 42 dagen.¹¹⁷ De dwangsom bedraagt maximaal € 1.260,00 over een periode van maximaal 42 dagen. De eerste 14 dagen bedraagt de dwangsom € 20,00 per dag, de volgende 14 dagen bedraagt de dwangsom € 30,00 per dag en de resterende dagen € 40,00 per dag.

Het bestuursorgaan stelt de verschuldigdheid en de hoogte van de dwangsom bij beschikking vast binnen 2 weken na de laatste dag waarover de dwangsom verschuldigd was. De betaling geschiedt binnen 6 weken nadat de beschikking op de voorgeschreven wijze is bekendgemaakt.¹¹⁸

Het risico bestaat dat bestuursorganen op het moment dat zij een ingebrekestelling ontvangen alsnog snel een afwijzend besluit nemen zonder dat deze goed onderbouwd is. Als gevolg wordt de bezwaarfase gestart en daardoor heeft het bestuursorgaan meer tijd om alsnog een beslissing te nemen. Wolfsen en Luchtenveld schrijven hierover het volgende:

“Het risico van dergelijk vertragend en «calculerend» gedrag door bestuursorganen dient echter niet hoog te worden ingeschat. Men mag immers aannemen dat door deze wet de vertegenwoordigende lichamen (gemeenteraden, provinciale staten enzovoorts) actief zullen gaan volgen hoe colleges van Burgemeester en Wethouders, Gedeputeerde Staten en dergelijke in de praktijk omgaan met het nemen van besluiten en het nakomen van beslistermijnen. Het is niet aantrekkelijk om veel dwangsommen te moeten betalen of om bij te verstrekken overzichten te moeten melden dat veel slecht gemotiveerde besluiten blijken te

¹¹⁵ LJN: BC0337, Rechtbank Amsterdam, 368510

¹¹⁶ Circulaire Wet dwangsom en beroep bij niet tijdig beslissen, ministerie van binnenlandse zaken en koninkrijkrelaties.

¹¹⁷ Kamerstukken I 2005/06, 29 934, A

¹¹⁸ Kamerstukken I 2005/06, 29 934, A

*zijn genomen. Hierdoor zal, naast de financiële, er ook sprake zijn van een politieke prikkel om zowel binnen de wettelijke termijnen als ook zorgvuldig te beslissen.*¹¹⁹

Ik ben van mening dat deze zogenaamde “politieke prikkel” een naïeve manier van denken is, waarvan in de praktijk –in geval van tijd- of geldnood- geen gehoor aan zal worden gegeven.

Tot slot kan men zich afvragen in hoeverre bestuursorganen gebonden zijn aan deze dwangsomregeling. Immers wat heeft de aanvrager voor bescherming of middelen als een bestuursorgaan geen enkel gehoor geeft aan de ingebrekestelling en niet overgaat tot uitbetaling van de dwangsom. In zo’n geval kan de burger van het tweede middel gebruikmaken, namelijk direct beroep instellen.

Direct beroep

Het tweede middel wat de burger heeft indien een bestuursorgaan niet tijdig beslist is direct beroep.

Bij direct beroep wordt de bezwaarfase overgeslagen en behoeft een aanvrager dus niet eerst een bezwaarschriftprocedure te doorlopen. Gevallen waar dit wenselijk is, zijn bijvoorbeeld gevallen waar het bestuursorgaan –nadat de maximale dwangsom is verbeurd- nog steeds geen beslissing heeft genomen of waar sprake is van een spoedeisend belang of zoals in het vorige hoofdstuk besproken, gevallen waarin het bestuursorgaan geen enkel gehoor geeft aan de ingebrekestelling en niet overgaat tot uitbetaling van de dwangsom.

Ook voor de regeling direct beroep stelt de wet dezelfde tweetal voorwaarden als bij de dwangsomregeling;

1. het bestuursorgaan heeft niet tijdig beslist op een aanvraag;
2. de aanvrager heeft het bestuur in gebreke gesteld.¹²⁰

Ook hier geldt dat de aanvrager het bestuursorgaan in gebreke dient te stellen, nadat de beslistermijn is overschreden. Indien het bestuursorgaan binnen twee weken nadat hij in gebreke is gesteld nog geen besluit heeft genomen, kan de aanvrager beroep tegen niet tijdig beslissen instellen bij de rechtbank.

De aanvrager kan een beroepsschrift bij de rechter indienen vanaf de dag dat de twee weken zijn verstreken, geteld vanaf het moment dat de beslistermijn is verstreken en de aanvrager het bestuursorgaan schriftelijk in gebreke heeft gesteld. Zoals eerder geschreven geldt hier dezelfde termijn als bij de dwangsomregeling.

Zodra de rechtbank het beroepsschrift heeft ontvangen behandelt zij deze –zonder zitting- binnen acht weken. Indien er wel een zitting nodig geacht wordt zal de behandeling binnen 13 weken plaatsvinden.

Als de rechter bepaald dat het beroep gegrond is, legt zij het bestuursorgaan nog eens twee weken op, waarbinnen een beslissingen genomen kan worden. Wordt er binnen die termijn alsnog niet besloten dan verbeurd er een (nieuwe) dwangsom over de door de rechter opgelegde periode van twee weken.¹²¹ Deze dwangsom kan dus een combinatie zijn van de reeds verbeurde dwangsom van maximaal

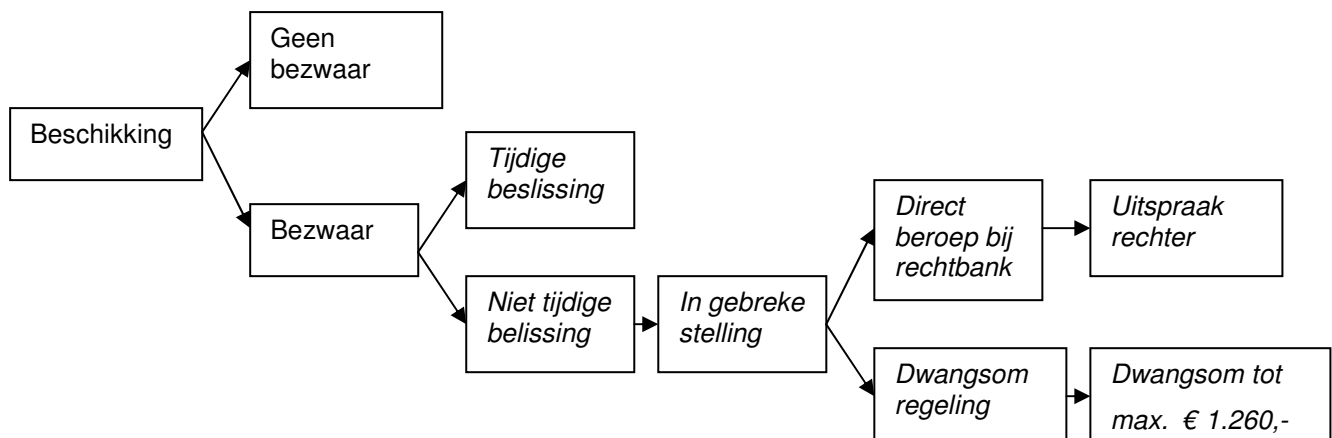
€ 1.260,00 en de opnieuw opgelegde dwangsom van de rechter.

¹¹⁹ Kamerstukken I 2005/06, 29 934, A, p 3

¹²⁰ Artikel 6:12 lid 3 Awb

¹²¹ Circulaire Wet dwangsom en beroep bij niet tijdig beslissen

Illustratie dwangsom of beroepsprocedure:

Algemene beginselen van behoorlijk bestuur

Naast wet- en regelgeving zijn de algemene beginselen van behoorlijk bestuur voor bestuursorganen van belang.

Een beslissing op een bezwaar moet een belanghebbende zoveel mogelijk definitieve duidelijkheid geven over hun rechten en plichten jegens het bestuursorgaan. Om dit te bereiken dient er een zorgvuldig onderzoek naar de relevante feiten en de af te wegen belangen hebben plaatsgevonden en dient er sprake te zijn van een deugdelijke motivering.¹²² Maar zoals al eerder beschreven bestaat het risico dat een bestuursorgaan hiermee in gebreke blijft. Hierdoor zou zij de algemene beginselen van behoorlijk bestuur –in het bijzonder het motiveringsbeginsel en zorgvuldigheidsbeginsel– schenden. De zogenaamde politieke prikkel die dit zou voorkomen gaat mijns inziens daarom ook niet op. Immers, hoe korter de beslistermijn hoe groter het risico is dat beslissingen snel en onzorgvuldig genomen worden. Geen enkel bestuursorgaan zit namelijk te wachten op extra kosten die voortvloeien uit een dwangsom.

Het is nu nog moeilijk te bepalen of er in de toekomst sprake zal zijn van schending van de algemene beginselen van behoorlijk bestuur. Het risico bestaat dat hoe korter de beslistermijnen wordt, hoe groter de kans op (te)snelle afhandelingen van bezwaarschriften met alle gevolgen van dien. Geen enkel bestuursorgaan zit namelijk te wachten op een dwangsom wegens niet tijdig beslissen. Natuurlijk dient een bestuursorgaan zich aan de algemene beginselen van behoorlijk bestuur te houden en wettelijke termijnen in acht te nemen.

Stel dan een gemeente of BSR (te) snel of versneld uitspraak doet op een bezwaarschrift en daardoor de drie beginselen van behoorlijke bestuur, te weten het zorgvuldigheidsbeginsel, het motiveringsbeginsel en het gelijkheidsbeginsel schend, blijkt uit jurisprudentie dat de sancties voor bestuursorganen beperkt zijn.

Immers uit voorgaande hoofdstukken blijkt dat de rechter vaak zelf tot aanvulling overgaat.

Zo leidt slechte motivering of een beroep op onzorgvuldige voorbereiding niet tot vernietiging of terugwijzing naar het bestuursorgaan. Tot slot blijkt uit jurisprudentie dat de kans van slagen van een beroep op het gelijkheidsbeginsel zeer gering is.

¹²² Kamerstukken II 2008/09, 31 751, nr. 3

De enige sanctie die een rechter een bestuursorgaan oplegt is het vergoeden van de griffierechten. Deze bedragen liggen echter stukken lager dan de maximale dwangsom van € 1.260,00.

Voorts kan een bestuurorgaan worden veroordeeld in de proceskosten. Deze zijn per 1 oktober 2009 ook gewijzigd. Berekening voor deze kosten zijn neergelegd in het Besluit proceskosten bestuursrecht. De in dit besluit genoemde bedragen waren sinds 1994 niet meer aangepast of gewijzigd naar de huidige situatie, derhalve zijn de bedragen gewijzigd op grond van ontwikkelingen zoals loon en prijspeil.

Uit bovenstaande gegevens komt duidelijk naar voren dat een bestuurorgaan duidelijk minder moeten betalen aan griffierecht en proceskosten, dan dat zij zouden moeten betalen als zij een dwangsom maximaal verbeuren. Het risico dat zij beginselen –in de toekomst- zullen schenden neemt daardoor toe. De zogenaamde politieke prikkel waar Wolfsen en Luchtenveld over spreken valt –naar mijn mening- dus onder het kopje Haags geneuzel en komt in tijden van geld- of tijdnood op de laatste plaats.

Conclusie

De Wet dwangsom en beroep bij niet tijdig beslissen is prima bedacht, maar zorgt binnen organisaties alleen maar voor hogere kosten en verhoogt het risico dat besluiten slecht gemotiveerd zullen worden. De beoogde werking is het oplossen van het probleem van niet tijdig beslissen zal daarmee dus niet worden opgelost.

Bijlage III

Onderzoeksplan

Wet dwangsom en beroep bij niet tijdig beslissen

Naam : Wilma van Bruchem
Studentnummer : 9961570

Afstudeerbedrijf : BSR
Plaats : Tiel
Afstudeermentor : Martin Franse

Opleiding : HBO Rechten, Juridische Hogeschool Avans-Fontys
Afstudeerdocent : Ron Ritzen

Datum : 23 september 2009

1. Organisatie

1.1 Naam organisatie:

Belasting Samenwerking Rivierenland (BSR)

1.2 Korte beschrijving van de organisatie:

Nadat begin 2005 de intentie door de Gemeente Tiel en het Waterschap was uitgesproken te willen samen gaan werken op het gebied van belastingheffingen en –inning en de uitvoering van de Wet woz, is BSR op 1 januari 2008 van start gegaan.

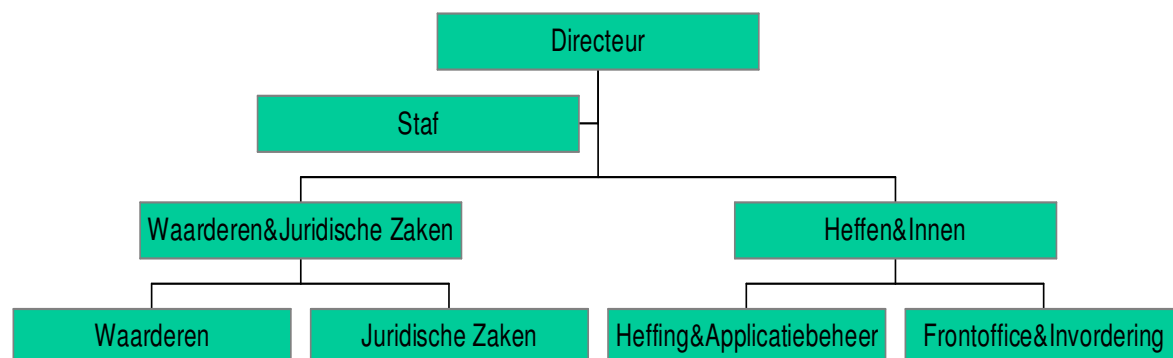
BSR is een samenwerkingsverband op het gebied van belastingen van AVRl (Afvalverwijdering Rivierengebied), Waterschap Rivierenland en de gemeentes Culemborg, Geldermalsen, Lingewaal, Maasdiel, Neerijnen, Tiel en West Maas en Waal. Voor burgers, bedrijven en instanties heeft de samenwerking als voordeel dat ze één aanslagbiljet ontvangen en met één organisatie te maken hebben.

BSR zorgt voor de onroerende-zaakbelastingen, roerende-zaakbelastingen, forensenbelastingen, rioolrecht, hondenbelastingen, afvalstoffenheffingen, zuiveringsheffingen, wegenheffingen, watersysteemheffingen. Ook bepaalt BSR de WOZ-waarde van objecten voor de zeven gemeentes.¹²³

1.3 Beschrijving van de werkzaamheden van de organisatie:

BSR is de enige organisatie in Nederland die aanslagbiljetten verstuurd waarop de WOZ-beschikkingen en aanslagen gemeentelijke- en waterschapsheffingen zijn gecombineerd. Nadat deze biljetten zijn verstuurd kunnen burgers hierop reageren; denk aan bezwaar- en beroepsschriften, verzoeken om informatie, taxatieverslagen en kwijtscheldingen. BSR behandelt deze reacties en neemt op basis van de gegevens een besluit. De besluiten betreffende een kwijtschelding wordt door de betreffende gemeente of instantie overgenomen.

Binnen BSR wordt er gewerkt in teamverband. Elke team heeft een eigen, afgebakende taak binnen de organisatie. BSR heeft een team Staf, team Waarden & Juridische Zaken, team Heffen & Innen, team WOZ en team Gegevens beheer.

De missie

BSR voert lokale belastingtaken uit in het werkgebied van de deelnemers. BSR doet dat innovatief, betrouwbaar, kostenbewust, professioneel en met een dienstverlenende houding van haar medewerkers naar inwoners, bedrijven en instellingen.

De missie drukt uit:

¹²³ www.bsr.nl

- dat de nieuwe organisatie klantgericht is;
- dat BSR in een beperkt gebied werkt;
- dat BSR een duidelijk takenpakket heeft.

2. Probleembeschrijving

2.1 Het probleem:

Per 1 oktober 2009 treedt de Wet dwangsom en beroep bij niet tijdig beslissen in werking, hetgeen betekent dat een geldelijke vergoeding door een aanvrager kan worden ontvangen indien de beslistermijn wordt overschreden. Deze geldelijke vergoeding kan oplopen tot een maximum van € 1.260,00.

Binnen BSR is er bij de werkzaamheden vaak sprake van een spanningsveld tussen de kwaliteit, de kwantiteit en het kostenplaatje van de werkzaamheden. Dit komt omdat stukken die binnen komen snel worden afgehandeld in verband met de wettelijke termijnen, dit is niet altijd goed. Tevens wordt de kwaliteit minder nadat de tijdsdruk toeneemt. Het spanningsveld is er dus altijd al, maar wordt versterkt door de komst van de Wet dwangsom en beroep bij niet tijdig beslissen.

De kunst is om tegen een verantwoord kostenplaatje een kwalitatief zo goed mogelijk product te leveren en daarbij de kwantiteit niet uit het oog te verliezen. Door de komst van deze nieuwe wet moeten de werkzaamheden ook binnen de gestelde termijnen geschieden om dwangsommen te voorkomen.

De gecombineerde aanslagen die BSR verstuurd zijn efficiënt, mits er geen bezwaren binnenkomen. Omdat er sprake is van een gecombineerd biljet, er is sprake van verschillende termijnen. Zo geldt in de Waterschapswet een beslistermijn van 13 weken, terwijl de Wet woz en de Gemeentewet de tijd hebben tot het einde van het jaar. In het geval van een bezwaar tegen bijvoorbeeld een waterschapsheffing en de woz-waarde, dient er binnen 13 weken worden beslist, terwijl er in het geval van bezwaar tegen alleen de woz-waarde een termijn tot het einde van het jaar geldt.

Tevens verhogen de proceskosten met ingang van 1 oktober 2009. Gezien dit en de Wet dwangsom en beroep bij niet tijdig beslissen wordt BSR op verschillende fronten geconfronteerd met (hoge) kosten

2.2 Wie vindt het een probleem:

BSR direct en de aanvrager indirect. BSR is namelijk gehouden aan wettelijke termijnen en indien deze niet worden nageleefd kan zij hiervoor een dwangsom opgelegd krijgen. Voor de aanvrager wordt het een probleem zodra deze een dwangsom wil gaan opleggen, immers voorafgaand heeft de aanvrager geen tijdige reactie gehad en moet hiervoor andere middelen inzetten.

2.3 Waar doet het probleem zich voor:

Mogelijk bij alle bestuursorganen die met deze wet te maken krijgen. Het onderzoek wordt echter beperkt tot het probleem binnen BSR, aangezien daar de informatie ter beschikking wordt gesteld en daar deze opdracht vandaan komt.

2.4 Wie zijn betrokken:

De burger die bezwaar of beroep instelt tegen een beschikking, BSR die een dwangsom moet uitbetalen of voor de rechter moet verschijnen en de rechter die in het geval van direct beroep leidend is.

2.5 Waardoor is het probleem ontstaan:

Het probleem is ontstaan door de Wet dwangsom en beroep bij niet tijdig beslissen, die per 1 oktober 2009 in werking is getreden. Hierdoor wordt BSR op verschillende fronten geconfronteerd met kosten, indien zij niet tijdig beslissen op een bezwaar of beroep.

2.6 Zijn er al eerdere oplossingen toegepast:

Nee, want hoewel het niet halen van termijnen al langer speelt, werden hier echter tot 1 oktober 2009 geen consequenties aan verbonden in de vorm van een dwangsom of direct beroep.

2.7 Waarom wordt er nu iets aan het probleem gedaan:

De Wet dwangsom en beroep bij niet tijdig beslissen is per 1 oktober 2009 in werking getreden, waardoor het niet nakomen van de termijnen een dure aangelegenheid kan worden. Voorheen had BSR zich natuurlijk ook aan de wettelijke termijnen te houden, maar er stond hiervoor echter geen directe dwangsom tegenover. Nu dit per 1 oktober 2009 wel het geval is, dient dit probleem te worden aangepakt, zodat hoge en onnodige dwangsommen kunnen worden voorkomen.

3. Doel- en vraagstelling

3.1 Doelstelling

De doelstelling is om op 5 januari 2010 een onderzoeksrapport op te leveren waarin een goed onderbouwd advies wordt gegeven over hoe BSR zo min mogelijk met de gevolgen van de Wet dwangsom en beroep bij niet tijdig beslissen te maken krijgt.

De doelstelling is SMART en wel om de volgende redenen:

-Specifiek: Doordat de vraagstelling helder en duidelijk is, maakt dit het onderzoek specifiek. In combinatie met de geformuleerde deelvragen kan er tot een duidelijke conclusie worden gekomen en indien nodig tot aanbevelingen.

-Meetbaar: Dit onderzoek is meetbaar aangezien BSR er volledig inzicht in heeft. Tot het moment van inwerkingtreding van de wet dwangsom valt het nog niet te controleren of het onderzoek overeenkomt met de praktijk, echter is dit na 1 oktober 2009 wel het geval.

-Acceptabel: De doelstelling leidt tot actie en werkt uitnodigend om iets te doen aan het probleem. Het probleem binnen BSR onder de loep nemen, maakt dit onderzoek acceptabel.

-Realistisch: Het onderzoek is heel interessant en uiterst actueel omdat de wet per 1 oktober 2009 in werking treedt. Hierdoor is het doel realistisch.

-Tijdsgebonden: Het onderzoek is tijdsgebonden. Immers, het staat al vast wanneer het onderzoek moet plaats vinden –binnen de 14 weken van de stageperiode- en wanneer het resultaat gepresenteerd moet worden –op 5 januari dient de scriptie te worden ingeleverd. Om dit in goede banen te leiden is er een planning gemaakt.

3.2 Vraagstelling

‘Welke gevolgen heeft de inwerkingtreding van de Wet dwangsom en beroep bij niet tijdig beslissen per 1 oktober 2009, voor de algemene beginselen van behoorlijk bestuur, in het bijzonder het gelijkheidsbeginsel, het zorgvuldigheidsbeginsel en het motiveringsbeginsel?’

3.3 Deelvragen

- Welke belastingen legt BSR op?
- Welke stukken ontvangt BSR?
- Wat beoogt de Wet dwangsom en beroep bij niet tijdig beslissen?
- In welke gevallen is de Wet dwangsom en beroep bij niet tijdig beslissen van toepassing?
- Met welke algemene beginselen van behoorlijk bestuur heeft BSR te maken?
- Worden deze beginselen geschonden?
- Wat is de sanctie voor het schenden van een algemeen beginsel?

4. Onderzoeksopzet

4.1 Onderwerp

Het onderwerp van dit onderzoek is de inhoud van de per 1 oktober 2009 in werking tredende Wet dwangsom en beroep bij niet tijdig beslissen.

4.2 Plaats

Het onderzoek vindt plaats binnen het kantoor van BSR. Het kantoor is gevestigd in Tiel.

4.3 Tijd

Het onderzoek zal plaats vinden gedurende de stageperiode van 7 september tot 11 december 2009. Het resultaat zal op 5 januari worden ingeleverd in de vorm van een scriptie.

4.4 Planning

De onderstaande planning zal als rode draad door het onderzoeksproces lopen om zo tot een voor mij gewenst eindresultaat te komen.

<i>Einddatum</i>	<i>Activiteit</i>
23 september 2009	Formuleren van de probleemstelling
	Formuleren van de doelstelling
	Formuleren van de vraagstelling
25 september 2009	Het inleveren van de onderzoeksopzet
25 september t/m 2 november 2009	Literatuur onderzoek
2 november 2009	Inleveren hoofdstuk voor beoordeling
30 november 2009	Afronden hoofdstukken
15 december 2009	Inleveren conclusie en aanbeveling(en)
28 december 2009	Afronden scriptie
5 januari 2010	Inleveren scriptie

4.5 Eenheden

Met de onderzokeenheden wordt aangegeven aan wie of wat een eigenschap toebehoort en waar je uitspraken over doet. Daarbij wordt onderscheid gemaakt in de onderstaande categorieën welke beschreven worden voor dit onderzoek ¹²⁴:

-Locatie

Het onderzoek zal plaatsvinden binnen BSR en meer in het bijzonder op de afdeling Waarderen en Juridische Zaken, team Juridische Zaken.

-Groepen

Er worden uitspraken gedaan over groepen die betrokken zijn bij de Wet dwangsom en beroep bij niet tijdig beslissen. Voorbeelden hiervan zijn o.a. BSR, bestuursorganen en verschillende ministeries.

-Individueen

De personen die betrokken zijn bij de Wet dwangsom en beroep bij niet tijdig beslissen zijn o.a. de aanvrager, de behandelaar (afzonderlijke medewerker BSR) en de rechter.

4.6 Onderzoekstypen

¹²⁴ Baarda, De Goede en Teunissen, *Basisboek Kwalitatief Onderzoek*, Groningen: Stenfert Kroese, 2^e druk, pagina 29

Voornamelijk zal er in dit onderzoek sprake zijn van een juridisch onderzoek. Het meeste van het onderzoek zal bestaan uit literatuuronderzoek. Er moet gezocht worden naar een oplossing van een juridische kwestie en daarbij zullen er voornamelijk geschreven bronnen worden geraadpleegd.¹²⁵ Omdat het onderzoek gericht is op een nieuwe wet, die pas halverwege het onderzoek in werking treedt zal er vrij weinig tot geen jurisprudentie te vinden zijn.

Om de huidige situatie van BSR in beeld te krijgen zal er aanvullend beperkt veldonderzoek plaatsvinden. De praktijk observatie zal geschieden middels het deelnemen van vergaderingen en het volgen van de dagelijkse bezigheden van de medewerkers van BSR.

4.7 Methoden van onderzoek

In dit onderzoek zal zowel sprake zijn van field research als desk research. Dit komt doordat er enerzijds nieuwe en bestaande wetteksten en de daarbij behorende literatuur zullen worden bestudeerd en anderzijds omdat de praktijk van BSR onder de loep zal worden genomen.

Het onderzoek wordt hierdoor een kwalitatief onderzoek, aangezien er verschillende methoden zijn om de gegevens te verzamelen.¹²⁶

Het onderzoek wordt gedaan aan de hand van wetteksten, de memorie van toelichting, de circulaire opgesteld door het Ministerie van Binnenlandse Zaken, publicaties van o.a. de Vereniging van Nederlandse Gemeente, literatuur verstrekt door de overheid, maar ook afkomstig van advocaten en uit bestuursrechtelijke (vak)bladen.

4.8 Middelen

De informatie die voor dit onderzoek nodig is, zal voornamelijk afkomstig zijn van overheidsdocumenten. Te denken valt aan publicaties van de Wet dwangsom en beroep bij niet tijdig beslissen op de site van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Justitie. De memorie van toelichting mag daarbij niet ontbreken. Voorts wordt gebruik worden gemaakt van bestaande wetteksten en literatuur. Deze literatuur komt o.a. uit schoolboeken in verband met de betrouwbaarheid.

Via de website van de Vereniging van Nederlandse Gemeente en Unie van Waterschappen wordt geadviseerd over hoe bestuursorganen kunnen inspelen en voorbereiden op de komst van de nieuwe wet.

Omdat er wekelijks nieuwe informatie bijkomt, staan voornoemde middelen niet vast.

Op de website van kennisbank lokale heffingen staat ook veel informatie omtrent de ontwikkeling van de Wet dwangsom en beroep, maar ook over andere procedures die betrekking hebben op BSR of op de algemene beginselen van behoorlijk bestuur.

4.9 Verwerking van de gevonden resultaten

De resultaten van dit onderzoek worden verwerkt in een onderzoeksrapport, welke uiteindelijk in de vorm van een scriptie wordt opgeleverd. Dit onderzoeksrapport voldoet aan de eisen van schriftelijk rapporteren.

Als alle deelvragen beantwoord zijn, wordt er een conclusie opgesteld en indien van toepassing worden er aanbevelingen gedaan.

Het onderzoeksrapport wordt opgesteld voor BSR en hiermee kunnen zij bepalen waar de huidige organisatie/werkwijze dient te worden aangepast om betalingen van dwangsommen te voorkomen of in ieder geval sterk terug te dringen.

4.10 Betrouwbaarheid

De betrouwbaarheid wordt gewaarborgd doordat de gevonden gegevens allereerst op afkomst worden gecontroleerd. Indien er sprake is van teksten waarin de mening van de

¹²⁵ IJzermans en Van Schaaijk, *Oefening Baart Kunst*, Den Haag: Boom Juridische Uitgevers, 3^e druk, pagina 24 t/m 28

¹²⁶ Baarda, De Goede en Teunissen, *Basisboek Kwalitatief Onderzoek*, Groningen: Stenfert Kroeze, 2^e druk p.181

schrijver duidelijk naar voren komt, zal hier kritischer naar gekeken worden dan naar teksten die afkomstig zijn van de Minister van Justitie. Tevens wordt er gebruik gemaakt van boeken die door school gedurende de opleiding zijn voorgeschreven. Deze worden gezien als betrouwbaar omdat ze als lesmateriaal fungeren op de opleiding.

Tot slot zullen Nederlandse wetteksten worden gebruikt conform Nederlandsrecht en aangezien hier geen meerdere versies van bestaan zal over de validiteit geen twijfel bestaan.

4.11 Validiteit

Validiteit heeft te maken met de juistheid van de onderzoeksbevindingen.¹²⁷ De onderzoeksbevindingen van het uiteindelijke rapport moeten een zo juist mogelijke weergave van de praktijk bevatten.

Doordat het onderzoek als basis een helder onderzoeksplan heeft met een duidelijke vraag- en doelstelling borgt de validiteit. De bevindingen zullen worden gepresenteerd in een conclusie en daarmee worden de resultaten concreet gemaakt.

Indien er in de toekomst een herhaald onderzoek plaatsvindt zullen de bevindingen minimaal afwijken. De eventuele afwijkingen zullen voornamelijk terug te vinden zijn in de organisatie structuur, aangezien deze mogelijk na dit onderzoek wordt aangepast.

De inhoud van het onderzoek en het verloop hiervan wordt naast de onderzoeker zelf, ook gecontroleerd door de afstudeermentor.

5. Voorlopige hoofdstukkenindeling.

Voorwoord

Inhoudsopgave

Samenvatting

Begrippenlijst

1. Inleiding

de inleiding beschrijft de reden van dit onderzoek, korte beschrijving van BSR, korte beschrijving van het probleem, het doel, de vraagstelling en de opbouw van de scriptie.

2. Deelvragen:

2.1 Welke belastingen legt BSR op?

- *Wat zijn de meest voorkomende belastingen?*
- *Wat zijn de wettelijke bepalingen voor de belastingen die BSR op legt?*

2.2 Welke stukken ontvangt BSR?

2.3 Wat beoogt de Wet dwangsom en beroep bij niet tijdig beslissen?

- *Wat houdt de wet dwangsom en beroep bij niet tijdig beslissen in?*
- *Hoe was de situatie voor 1 oktober 2009?*
- *Hoe is de situatie na 1 oktober 2009?*
- *In welke gevallen is de Wet dwangsom en beroep bij niet tijdig beslissen voor BSR van toepassing?*

2.3 Met welke algemene beginselen van behoorlijk bestuur heeft BSR te maken?

- *Wat zijn algemene beginselen van behoorlijk bestuur?*
- *Welke beginselen zijn voor BSR van toepassing en waarom?*
- *Is er sprake van schending van de beginselen?*
- *Wat is de sanctie voor het schenden van een algemeen beginsel?*

3 Conclusie

¹²⁷ Baarda, De Goede en Teunissen, Basisboek Kwalitatief Onderzoek, Groningen: Stenfert Kroeze, 2^e druk p.197

In de conclusie zal het antwoord op de centrale vraag worden beschreven.

4. Aanbevelingen

Uit het onderzoek kunnen resultaten naar voren komen, op grond waarvan aanbevelingen gedaan kunnen worden.

5. Evaluatie

Korte terugblik op het proces en hoe het in de toekomst anders zou moeten.

6. Literatuurlijst

Overzicht van alle gebruikte bronnen gedurende het onderzoek.

Bijlagen

6. Voorlopige literatuurlijst

literatuur:

Baarda, De Goede en Teunissen, *Basisboek Kwalitatief Onderzoek*, Groningen: Stenfert Kroese, 2^e druk

Goorden, *Algemeen Bestuursrecht Compact*, Den Haag: Elsevier, 4^e druk

Ijzermans en Van Schaaijk, *Oefening Baart Kunst*, Den Haag: Boom Juridische uitgevers, 3^e druk

Franse, *Handboek Gemeentelijke Belastingen*, Zwolle: Thorbecke

Franse, *Handboek Bezwaar en Beroep*, Zwolle: Taxon

Website:

Ministerie van Binnenlandse Zaken

www.minbzk.nl

Ministerie van Justitie

www.justitie.nl

Vereniging voor Nederlandse Gemeenten

www.vng.nl

BSR

www.bsr.nl

Waterschap

www.unievanwaterschap.nl

Wet en regelgeving:

Algemene wet bestuursrecht

Wet dwangsom en beroep bij niet tijdig beslissen

Memorie van toelichting van de Wet dwangsom en beroep bij niet tijdig beslissen

Gemeentewet

Invorderingswet

Wet waardering onroerende zaken

Waterschapswet

Algemene termijnenwet

Algemene wet inzake rijksbelastingen

Bijlage IV

Wet dwangsom en beroep bij niet tijdig beslissen

Wet van 28 augustus 2009 tot aanvulling van de Algemene wet bestuursrecht met doeltreffendere rechtsmiddelen tegen niet tijdig beslissen door bestuursorganen (Wet dwangsom en beroep bij niet tijdig beslissen)

Wij Beatrix, bij de gratie Gods, Koningin der Nederlanden, Prinses van Oranje-Nassau, enz. enz. enz.

Allen, die deze zullen zien of horen lezen, saluut! doen te weten:

Alzo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenselijk is belanghebbenden doeltreffendere rechtsmiddelen te bieden tegen het niet tijdig nemen van een besluit door een bestuursorgaan;

Zo is het, dat Wij, de Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Artikel I

[Wijzigt de Algemene wet bestuursrecht.]

Artikel IA

[Wijzigt de Beroepswet.]

Artikel IB

[Wijzigt de Algemene wet inzake rijksbelastingen.]

Artikel II

[Wijzigt de Algemene wet bestuursrecht.]

Artikel IIA

1. Behoudens het bepaalde in het tweede lid, heeft de inwerkingtreding van deze wet geen gevolgen voor bepalingen van provinciale, gemeentelijke en waterschapsverordeningen ten aanzien van een financiële tegemoetkoming of dwangsom bij niet tijdig beslissen, noch voor de bevoegdheid om dergelijke bepalingen vast te stellen.

2. De bepalingen van provinciale, gemeentelijke en waterschapsverordeningen ten aanzien van een financiële tegemoetkoming of dwangsom bij niet tijdig beslissen, die van kracht zijn op het tijdstip waarop artikel 4:16 van de Algemene wet bestuursrecht vervalt, zijn met ingang van dat tijdstip van rechtswege vervallen, evenals de bevoegdheid tot het maken van dergelijke verordeningen ten aanzien van dit onderwerp.

3. Een bestuursorgaan dat krachtens een provinciale, gemeentelijke of waterschapsverordening een financiële tegemoetkoming of een dwangsom verschuldigd is indien het bepaalde besluiten niet tijdig neemt, kan ten aanzien van die besluiten niet een besluit nemen als bedoeld in artikel 4:16 van de Algemene wet bestuursrecht.

Artikel IIB

Paragraaf 4.1.3.2 van de Algemene wet bestuursrecht vindt gedurende drie jaren na de datum waarop artikel 4:16 van die wet vervalt, geen toepassing ten aanzien van beschikkingen, genomen op grond van de Vreemdelingenwet 2000, het Soeverein Besluit van 12 december 1813, titel 2, afdeling 5, van de Wet justitiële en strafvorderlijke gegevens of de Wet opneming buitenlandse kinderen ter adoptie, en ten aanzien van beslissingen op bezwaar, gemaakt tegen zodanige beschikkingen, voor zover bij wettelijk voorschrift of bij besluit van het bestuursorgaan niet anders is bepaald.

Artikel III

1. Op het niet tijdig beslissen op een aanvraag die of een bezwaar- of beroepschrift dat is ingediend voor het tijdstip waarop paragraaf 4.1.3.2 van de Algemene wet bestuursrecht van toepassing is geworden, blijft het recht zoals dit gold voor dat tijdstip van toepassing.
2. Op een bezwaar- of beroepschrift tegen het niet tijdig nemen van een besluit dat is ingediend voor het tijdstip waarop afdeling 8.2.4a van toepassing is geworden, blijft het recht zoals dit gold voor dat tijdstip van toepassing.

Artikel IV

Deze wet treedt in werking met ingang van de dag na de datum van uitgifte van het Staatsblad waarin zij wordt geplaatst.

Artikel V

Deze wet wordt aangehaald als: Wet dwangsom en beroep bij niet tijdig beslissen.

Lasten en bevelen dat deze in het Staatsblad zal worden geplaatst en dat alle ministeries, autoriteiten, colleges en ambtenaren wie zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven te

's-Gravenhage, 28 augustus 2009

Beatrix

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,
G. ter Horst

De Minister van Justitie,
E. M. H. Hirsch Ballin

Uitgegeven de dertigste september 2009

De Minister van Justitie,
E. M. H. Hirsch Ballin